

Χανιώτικα νέα
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ 8 Απριλίου 2017

διαδρομές

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ / ΤΕΧΝΕΣ / ΙΣΤΟΡΙΑ / ΒΙΒΛΙΑ / ΜΟΥΣΙΚΗ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΑΝΝΑ ΓΑΛΑΝΟΥ

ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΑ ΧΑΝΙΑ

Αησύνηλια και πάρκα

αηθηθινές οάσεις

ΕΛΙΑ ΚΟΥΜΛΗ

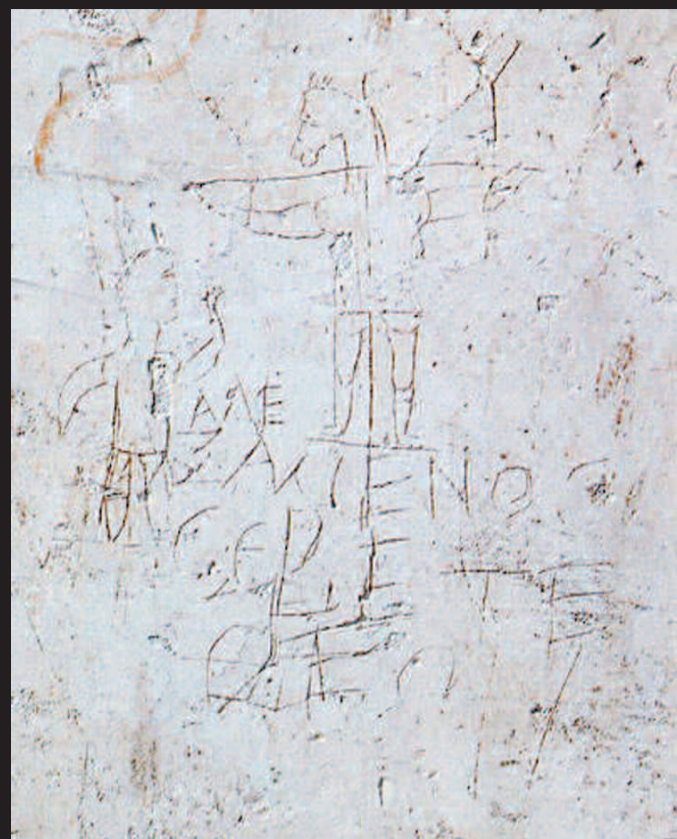
diadromes@haniotika-nea.gr

editorial

Πία μικρή περιήγηση σε πράσι-
νους... παραδείσους που βρίσκον-
ται στον οικιστικό ιστό και στην
περιφέρεια της πόλης μας επιχει-
ρούμε σήμερα.
Με τη βοήθεια της Υπηρεσίας
Πρασίνου του Δήμου Χανίων επι-
σκεφθήκαμε πάρκα, αλσύλλια, δα-
σικές εκτάσεις -που "σπάνε" το
τσιμέντο και προσφέρουν οξυγόνο
και ευκαιρίες αναψυχής για όλους
τους Χανιώτες και όχι μόνο- και
επιβεβαιώσαμε τη σημασία των
πνευμόνων οξυγόνου για την ίδια
την πόλη αλλά και την συνευθύνη
για την προστασία του περιβάλλον-
τος από όλους μας πολίτες και αρ-
μόδιους γι' αυτό φορείς!

No. 560

Φανταστικό
μουσείοΕγχάρακτη παράσταση της Σταύρωσης "ΑΛΕΞΑΜΕΝΟΣ ΣΕΒΕΤΕ ΘΕΟΝ",
1ος αι. μ.Χ., Ρώμη, Παλατινός λόφος

γιορτάζουν

8/4

Λάζαρος,

Λαζαρία

9/4

Βάιος,

Βαία,

Δάφνη

περιεχόμενα

σελ. 3 - 4 ~ Πολιτισμός

σελ. 5 - 7 ~ Αλσύλλια και πάρκα
αληθινές οάσειςσελ. 8 ~ Ιστορίες, μύθοι
και περιγραφές των φυτών
της Μεσογειακής Χλωρίδας

σελ. 9 ~ Πολιτισμός

σελ. 10 ~ Συνέντευξη με την
Αννα Γαλανού

σελ. 11 ~ Παιδότοπος

σελ. 12 ~ Βιβλία - Αφορμή

σελ. 13 ~ Ιστορία της ιατρικής:
ένα απίθανο ταξίδι στον χρόνο

σελ. 14 ~ Υγεία & Βότανα

αινιγματική και σε πολλά σημεία σκοτεινή
ιστορία της γένεσης μιας εικονογραφίας για
την απόδοση της σκηνής της Σταύρωσης,
εμφανίζεται να είναι αντιστρόφως ανάλογη
της σημασίας που η αναπαράσταση της
στιγμής της κορύφωσης του θείου δράμα-
τος έμελλε να παίξει στη δυτικοευρωπαϊκή
τέχνη.

Η τελική πράξη των Παθών του Κυρίου
μνημονεύεται με γλαφυρό τρόπο στα ιστο-
ρικά βιβλία της Καινής Διαθήκης (Ματθαίος
27, 33-56 Μάρκος 15, 22-41 Λουκάς 23,
33-49 Ιωάννης 19, 17-37). Ας θυμηθούμε
στο σημείο αυτό την εξιστόρηση των γεγο-
νότων μετά την ανάβαση στο Γολγοθά μέσα
από την αφήγηση του Ευαγγελιστή Ιωάννη
«Έτσι, κουβαλώντας ο ίδιος το σταυρό του,
βγήκε στην τοποθεσία που ονομάζεται
Τόπος Κρανίου και στα εβραϊκά Γολγοθάς.
Εκεί τον σταύρωσαν, και μαζί με αυτόν άλ-
λους δύο, τον ένα από τη μια μεριά και τον
άλλο από την άλλη, και στη μέση τον Ιησού.
Έγραψε και μια επιγραφή ο Πιλάτος και την
τοποθέτησε πάνω στο σταυρό. Η επιγραφή
έλεγε: Ο ΙΗΣΟΥΣ Ο ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ, Ο
ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ. Και την επι-
γραφή αυτή τη διάβασαν πολλοί από τους
Ιουδαίους, γιατί ήταν κοντά στην πόλη ο
τόπος όπου σταυρώθηκε ο Ιησούς, και ήταν
γραμμένη στα εβραϊκά, στα ελληνικά και στα
λατινικά. Έλεγαν, λοιπόν, στον Πιλάτο οι αρ-
χιερείς των Ιουδαίων: Μη γράφεις: Ο
Βασιλιάς των Ιουδαίων αλλά γράψε ότι
εκείνος είπε, Είμαι ο Βασιλιάς των Ιουδαίων.
Ο Πιλάτος τους απάντησε: Ότι έγραψα,
έγραψα.

Στο μεταξύ, οι στρατιώτες, όταν σταύρω-
σαν τον Ιησού, πήραν τα ρούχα του και τα
χώρισαν σε μερίδια, ένα μερίδιο για κάθε
στρατιώτη. Πήραν επίσης και το χιτώνα. Ο
χιτώνας όμως ήταν άραφος, υφαντός ολό-
κληρος από πάνω ως κάτω. Είπαν, λοιπόν,
οι στρατιώτες μεταξύ τους: Να μην τον σκί-
σουμε, αλλά να τον βάλουμε σε κλήρωση,
και σε όποιον τύχει. Κι εκπληρώθηκε έτσι η
Γραφή, που λέει: Μοιράστηκαν τα ρούχα
μου μεταξύ τους και το ρουχισμό μου τον
έβαλαν σε κλήρο.

Ενώ, λοιπόν, οι στρατιώτες τα έκαναν

Επιμέλεια: **ΜΙΧΑΛΗΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ**
Ιστορικός Τέχνης - Αρχαιολόγος
Humboldt Universität zu Berlin
lastjudgment1540@hotmail.com

αυτά, εκεί κοντά στο σταυρό του Ιησού στέ-
κονταν η μητέρα του και η αδελφή της μη-
τέρας του, η Μαρία η γυναίκα του Κλωπά,
και η Μαρία η Μαγδαληνή. Ο Ιησούς, λοι-
πόν, όταν είδε τη μητέρα του και το μαθητή,
που ιδιαίτερα αγαπούσε, να της συμπαρα-
στέκεται, λέει στη μητέρα του: Γυναίκα, να ο
γιος σου. Έπειτα λέει στο μαθητή: Να η μη-
τέρα σου. Και από εκείνη την ώρα, την πήρε
ο μαθητής στο σπίτι του.

Ύστερα απ' αυτά, γνωρίζοντας ο Ιησούς
πως όλα έχουν πια τελειώσει, για να εκπλη-
ρωθεί η Γραφή, λέει: Διψώ. Εκεί, λοιπόν,
υπήρχε ένα δοχείο γεμάτο ξίδι. Εκείνοι τότε,
αφού γέμισαν ένα σφουγγάρι με ξίδι και το
περιτύλιξαν σ' ένα κλαδί από ύσσωπο, το
έφεραν στο στόμα του Ιησού. Κι όταν ο
Ιησούς γεύτηκε το ξίδι, είπε: Τετέλεστο! κι
αφού έγερσε το κεφάλι του, παρέδωσε το
πνεύμα του.

Οι Ιουδαίοι, στο μεταξύ, επειδή ήταν
Παρασκευή η ημέρα εκείνη, και για να μη
μείνουν τα σώματα πάνω στο σταυρό το
Σάββατο, γιατί ήταν γιορτή μεγάλη το Σάβ-
βατο εκείνο, ζήτησαν από τον Πιλάτο να
διατάξει να σπάσουν τα σκέλη τους και να
τους μεταφέρουν από εκεί. Ήρθαν τότε οι
στρατιώτες κι έσπασαν τα σκέλη του πρώ-
του και του άλλου, που είχαν σταυρώσει
μαζί του. Μα σαν ήρθαν στον Ιησού και δια-
πίστωσαν πως είχε κιάλας πεθάνει, δεν του
έσπασαν τα σκέλη, αλλά ένας από τους
στρατιώτες τρύπησε το πλευρό του με τη
λόγχη, κι αμέσως βγήκε αίμα και νερό. Κι
αυτός που τα έχει δει αυτά με τα ίδια του τα
μάτια, τα έχει βεβαιώσει με τη μαρτυρία του
και είναι αληθινή η μαρτυρία του. Και ξέρει
αυτός, πως αυτά που λέει είναι η αλήθεια,
ώστε να πιστέψετε κι εσείς. Κι αυτά έγιναν
για να εκπληρωθεί η Γραφή που λέει:
Κόκαλο δικό του δε θα συντριφτεί. Επίσης
κι άλλη προφητεία της Γραφής που λέει: Θ'
ατενίσουν σ' εκείνον που λόγχισαν».

(Συνεχίζεται)

Το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος» προσκαλεί γονείς και παιδιά να συμμετάσχουν στις ειδικά σχεδιασμένες για οικογένειες εκπαιδευτικές δράσεις του, για να ανακαλύψουν την πατρική οικία, την εποχή αλλά και άγνωστες πτυχές της προσωπικότητας του μεγάλου πολιτικού.

ΑΠΟ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΓΟΝΕΙΣ

Εξερεύνηση Οικίας Βενιζέλου στη Χαλέππα

Μικροί και μεγάλοι χρησιμοποιώντας ένα από τα δανειστικά σακίδια με τίτλο «Ακολουθώντας τον Λευτέρη» -τα οποία διατίθενται στην είσοδο του Μουσείου- έχουν τη δυνατότητα για μια «διαφορετική» ανεξάρτητη επίσκεψη. Τα σακίδια περιλαμβάνουν δραστηριότητες και παιχνίδια που σχετίζονται με το σπίτι και τα εκθέματά του.

Ένα κυνήγι χαμένου θησαυρού προσφέρει μία ακόμα ευκαιρία για μάθηση και συνεργασία μέσα από την διασκέδαση. Με τον ειδικό εξοπλισμό που προμηθεύονται γονείς και παιδιά λύνοντας γρίφους ιστορίας, εξερευνούν τα εκθέματα του Μουσείου συνδέοντάς τα με

σημαντικές στιγμές της ζωής και της δράσης του μεγάλου πολιτικού.

Στη σοφίτα του Μουσείου, στην Αίθουσα Διαδραστικών Εκθεμάτων και Τεχνολογίας, σε έναν ειδικά διαμορφωμένο εκπαιδευτικό χώρο, οι ενήλικες μαθαίνουν μαζί με τα παιδιά μέσα από παραδοσιακά αλλά και πρωτότυπα παιχνίδια τεχνολογίας. Παζλ, πρόσωπα από την εποχή του Βενιζέλου, παραμύθια μυστηρίου, παιχνίδια μεταμπίεσης, παιχνίδια αφής, κρυπτόλεξα, χρονοδιαγράμματα και παιχνίδια με τη σκιά περιμένουν τους ήρωες της διαδραστικής περιπέτειας, τις οικογένειες, στη σοφίτα του Μουσείου. Οι οικογενειακές

εκπαιδευτικές δράσεις του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος» πραγματοποιούνται με την παρουσία κατάλληλα εκπαιδευμένου προσωπικού, στην Οικία - Μουσείο Ελευθερίου Βενιζέλου στη Χαλέππα για παιδιά ηλικίας 6 - 12 χρονών και τις οικογένειές τους (παιδιά και ενήλικες συνοδοί). Δευτέρα - Σάββατο 11.00 - 13.30 και Δευτέρα - Παρασκευή 18.00-20.00 Είσοδος: Ενήλικες 4€, Παιδιά 2€.

Απαραίτητη η δήλωση συμμετοχής πριν την επίσκεψη, στα τηλέφωνα: 2821054011, 28210 56008, εσωτ. 111 & 112, από Δευτέρα έως Παρασκευή, 09:00 - 15:00.

ΣΤΟ ΚΑΜ

Εκθεση από τον Σύλλογο Αρχιτεκτόνων Χανίων

Ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Χανίων διοργανώνει την έκθεση με τίτλο "αρχιτέκτονες + εικαστικά έκθεση εικαστικής έκφρασης αρχιτεκτόνων των Χανίων" από σήμερα Σάββατο έως και τις 18 Απριλίου στο Κέντρο Αρχιτεκτονικής της Μεσογείου ενώ τα εγκαίνια θα πραγματοποιηθούν την Κυριακή 9 Απριλίου και ώρα 20.00. "Η δράση αυτή εντάσσεται σε μια γενικότερη προσπάθεια του Συλλόγου μας, που έχει στόχο τη μεταφορά ερεθισμάτων στην τοπική κοινωνία, σε σχέση με τις ανάγκες του ανθρώπου και το πως η αρχιτεκτονική συντάσσεται σε μια πορεία αναζήτησης, οργάνωσης και ικανοποίησης αυτών", αναφέρεται σε σχετική ανακοίνωση. Ωράριο έκθεσης: 10.00-14.00 / 17.30-22.00

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

"Δύο γυναίκες σε ένα σημείο με τη βαλίτσα του Τζο"

Θεατρική παράσταση με το έργο "Δύο γυναίκες σε ένα σημείο με τη βαλίτσα του Τζο", θα δοθεί σήμερα Σάββατο και αύριο Κυριακή στις 21.00 στο Theatre 73100 (Πατρ. Γερασίμου 18, Ν. Χώρα, τηλ. κρατήσεων 6979733357). Σύλληψη- σκηνοθεσία-καλλιτεχνική επιμέλεια Ιωύ Ασηθιανάκη Επιμέλεια κίνησης: Αλίκη Χιωτάκη, παίζουν: Ρούσση Μαρκάκη, Παναγιώτα Παρασκευοπούλου (που έγραψαν και το κείμενο). Ένα σημείο. Δύο γυναίκες. Μία σύζυγος, μία ερωμένη. Ο Τζο έχει μόλις φύγει απ' τη ζωή. Εκείνες ανοίγουν τη βαλίτσα του. Συστήνονται. Γνωρίζονται. Ξαναγνωρίζονται. Αναγνωρίζονται. Μία εργασία για την αγάπη της γυναίκας, την ανοχή, την υπομονή, τον έρωτα, την επιμονή, την προδοσία, την αποχή, τη μοναξιά, το θάνατο. Το έργο αυτό δημιουργήθηκε για το 2ήμερο φεστιβάλ "Τέχνη και Φύλο" που διοργάνωσε το ΚΕΘΙ για την ημέρα της γυναίκας στην Αθήνα. Γενική είσοδος 7 ευρώ

στο 4* ξενοδοχείο **HERMES HOTEL** στον Άγιο Νικόλαο

ΜΑΓΙΚΟ ΠΑΣΧΑ
ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

» Ημιδιατροφή <
ηρωινός μπουφές & δείπνο
» Αναστάσιμο Δείπνο & Εορταστικό Γεύμα την Κυριακή του Πάσχα! <
+ πλήρες Πρόγραμμα Δραστηριοτήτων!

hermes hotel
AVRA HOTELS COLLECTION

50€ το άτομο ανά διανυκτέρευση, σε δίκλινο// 3^ο άτομο 35€ ανά διανυκτέρευση
Παιδιά έως 3 ετών ΔΩΡΕΑΝ // έως 12 ετών 25€ ανά διανυκτέρευση
*Η προσφορά ισχύει από 14-17 Απριλίου

κρατήσεις: ☎ 28410 28253-7 ✉ hermes@avracollection.com www.avrahotelcollection.gr

Cool Energy

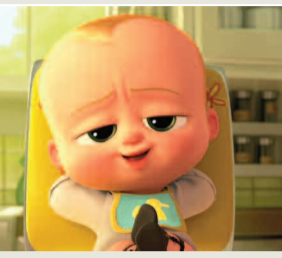
cool energy
ΨΥΞΗ - ΘΕΡΜΑΝΣΗ - ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΣ

- Επαγγελματική & Βιομηχανική ψύξη
- Επαγγελματικός εξοπλισμός
- Κλιματισμός
- Αφυγρανήτες
- Ζεστά νερά χρήσης
- Φίλτρα νερού
- Αντίστροφη όσμωση
- Θέρμανση
- Εξαερισμοί
- Ηλιακά
- Αποσκληρυντές

ANGELOPO SAMSUNG Veluda φίλτρα νερού CHIGO
RiG Radiators Kiturami BLUESOLAR ΑΠΟΛΥΤΟ
Λέβητες για Θέρμανση & Ζεστό Νερό Θερμοσπομποί Νορβηγίας

Περιβολίων 103, Χανιά ☎ 28216 00744 ☎ 28216 00944 ✉ info@coolenergy.gr

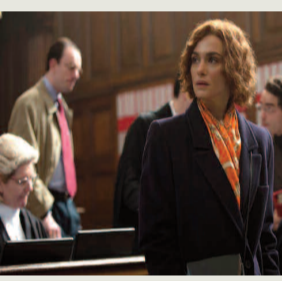
Κινηματογράφος

ΑΤΤΙΚΟΝ
(χειμερινό) Τηλ.: 2821027717
έως 13/04
ΑΡΧΗΓΟΣ ΑΠΟ ΚΟΥΝΙΑ
(ελληνικά)
Προβολές: 6.45 & 8.40 μ.μ.

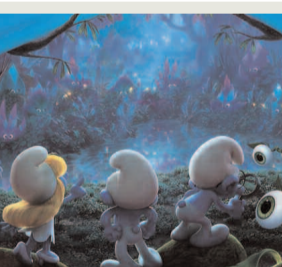
SUBURRA: ΥΠΟΓΕΙΑ ΠΟΛΗ
Προβολές: 7.30 & 10 μ.μ.
Η ΑΡΝΗΣΗ
Προβολή: 10.30 μ.μ.

ΕΛΛΗΝΙΣ
Τηλ.: 2821051850-1
ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΣΤΟ ΚΕΛΥΦΟΣ
Καθημερινά & Σαββατοκύριακο: 8 & 10.30 μ.μ.

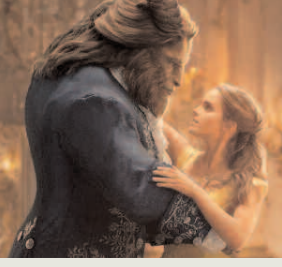
ΤΑ ΣΤΡΟΥΜΦΑΚΙΑ: ΤΟ ΧΑΜΕΝΟ ΧΩΡΙΟ (μεταγλ.)
Καθημερινά: 7 μ.μ. (ελληνικά)
Σαββατοκύριακο: 5.45 & 7 μ.μ. (ελληνικά)
Η ΜΥΣΤΙΚΗ ΓΡΑΦΗ
Καθημερινά & Σαββατοκύριακο: 10.30 μ.μ.

Η ΠΕΝΤΑΜΟΡΦΗ ΚΑΙ ΤΟ ΤΕΡΑΣ
Καθημερινά: 8.15 μ.μ. (ελληνικά)
Καθημερινά: 10.30 μ.μ. (αγγλικά)
Σαββατοκύριακο: 6.15 & 8.15 μ.μ. (ελληνικά)
Σαββατοκύριακο: 10.30 μ.μ. (αγγλικά)

ΤΡΕΞΕ
Καθημερινά & Σαββατοκύριακο: 8.30 & 10.30 μ.μ.
ΚΟΝΓΚ: Η ΝΗΣΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΝΙΟΥ
Καθημερινά & Σαββατοκύριακο: 8.15 μ.μ.

Η ΤΑΙΝΙΑ LEGO BATMAN (μεταγλ.)
Σαββατοκύριακο: 6.15 μ.μ.

STER CINEMAS (MEGA PLACE)
Τηλ.: 2821057757-8-9

ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΣΤΟ ΚΕΛΥΦΟΣ
ΑΙΘ.1 Καθημερινά: 8 και 10μ.μ.
Η ΜΥΣΤΙΚΗ ΓΡΑΦΗ
ΑΙΘ.3 Καθημερινά: 7.45 & 10μ.μ.

ΤΡΕΞΕ
ΑΙΘ.2 Πέμπτη και Σάββατο-Τετ.: 10μ.μ.

ΤΑ ΣΤΡΟΥΜΦΑΚΙΑ 3
ΑΙΘ.1 Καθημερινά: 6μ.μ.

Η ΠΕΝΤΑΜΟΡΦΗ ΚΑΙ ΤΟ ΤΕΡΑΣ
ΑΙΘ.2 Πέμπτη και Σάββατο - Μ. Τετ.: 6.30 μ.μ. (μεταγλ.)

ΣΤΟΝ Ι.Ν. ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΑΣ

Παρουσίαση του έργου

‘Τα Γράμματα της Παναγίας’

Ο Δήμος Πλατανιά, σε συνεργασία με την Ενορία Κολυμπαρίου, θα παρουσιάσει το έργο του Βαγγέλη Θ. Κακατσάκη ‘Τα Γράμματα της Παναγίας’ (το βιβλίο έχει εκδοθεί από την Ι.Μ. Κισσάμου και Σελίνου, με επιμέλεια του Αντώνη Βακάκη, το 2013).

Η εκδήλωση θα πραγματοποιηθεί στον Ιερό Ναό Αγίας Μαρίας στο Κολυμπάρι, σήμερα Σάββατο του Λαζάρου και ώρα 7 μ.μ. Τα κείμενα από το έργο (στο οποίο ο συγγραφέας αποτυπώνει όσα αισθάνεται ότι θα ήθελε να πει η Παναγία, ως μάνα, στον Μοναχογιό της, βιώνοντας όλα όσα έγιναν τις φοβερές εκείνες μέρες της Μεγάλης Εβδομάδας), θα διαβάσουν κατά σειρά:

- Μ. Δευτέρα... η Αριστέα Σποντιδάκη, κοινωνική λειτουργός,
- Μ. Τρίτη... η Δέσποινα Τραχαλάκη, συγγραφέας,

- Μ. Τετάρτη... η Βαρβάρα Γιακουμάκη, οικονομολόγος,
- Μ. Πέμπτη... η Σοφία Κοκολογιάννη, εκπαιδευτικός,
- Μ. Παρασκευή... η Φωτεινή Σεγρεδάκη, λογοτέχνις,
- Μ. Σάββατο... η Αικατερίνη Κολοκυθά, επισκ. Υγείας Επίκαιρους ύμνους θα αποδώσει η Βυζαντινή Χορωδία του Ωδείου της Ιεράς Μητρόπολης Κισσάμου και Σελίνου, (με υπεύθυνο το διάκονο Τζωρτζάκη Ιωάννη), ενώ την εκδήλωση θα συντονίσει ο εκπαιδευτικός-συγγραφέας Βασίλης Χαρωνίτης.

ΣΤΗΝ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Συναυλία Cantilena Χανίων

Την Κυριακή 9 Απριλίου και ώρα 20:30, στην Καθολική Εκκλησία Χανίων, το χορωδιακό σύνολο Cantilena Χανίων, υπό την διεύθυνση του Γιώργου Καλούτση, παρουσιάζει την Γερμανική Λειτουργία του Franz Schubert, την πιο γνωστή από τις 5 που έγραψε ο συνθέτης. Στη συναυλία θα συμμετέχει και το σύνολο ξύλινων πνευστών ‘Con Brio’ της Άννας Μαλεκάκη, ενώ πιάνο θα παίξει η Μαρίνα Μαντιάκη (διάρκεια προγράμματος: περίπου 40 λεπτά).

ΑΠΟ ΤΟ ΩΔΕΙΟ Ι. ΜΑΝΙΟΥΔΑΚΗΣ

Μουσική Βραδιά

Στο πλαίσιο των εαρινών μουσικών εκδηλώσεων και δράσεων ‘Ανοιξη 2017’ το Ωδείο Ιωάννης Μανιουδάκης διοργανώνει ‘Μουσική Βραδιά’ με έργα Κλασικών και Σύγχρονων Συνθετών (Rachmaninoff, Liszt, Piazzola, Lecuona, Χατζηδάκη κ.α) σήμερα Σάββατο 8 Απριλίου και ώρα 20.00 στη Δημοτική Πινακοθήκη Χανίων. Τα έργα αποδίδουν η Μπέλα Λιονάκη (Πιάνο - Ακορντεόν) και ο Δημήτρης Ντρουμπογιάννης (Πιάνο). Είσοδος Ελεύθερη.

ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΤΖΑΝΑΚΑΚΗ

‘Πασχαλινή μουσική’

Ο Εμπορικός Σύλλογος Χανίων σε συνεργασία με τα μέλη του καταστημάτων στην οδό Τζανακάκη διοργανώνει μουσική εκδήλωση με τίτλο ‘Πασχαλινή μουσική’ στην οδό Τζανακάκη τη Μεγάλη Τρίτη 11 Απριλίου από τις 7 το απόγευμα έως τις 8.30 το βράδυ με τον Σαξοφωνίστα -Τρομπετίστα Αχιλλέα.

ΤΡΙΦΥΛΛΙ

- ✓ Ανταγωνιστικές τιμές
- ✓ Συμβουλευτική ομάδα
- ✓ Προσφορά γνωριμίας 28 λεπτά
- ✓ Ειδικές τιμές για εμπόρους

NEXUS

ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

ΕΛΑΤΕ ΝΑ ΓΝΩΡΙΣΤΟΥΜΕ!

Ηράκλειο, τηλ.: 2810 543575, 2892 100100, 2892 100101
 Αθήνη, τηλ.: 2893 031562, ΣΙΛΟ ΕΝΩΣΗΣ ΚΟΦΙΝΑ

ΤΟ Κ.Α.Μ.

Οπερα ‘Idomeneo’

Η όπερα του Wolfgang Amadeus Mozart ‘Idomeneo’ που μας μεταφέρει στη μινωική Κρήτη μετά το τέλος του Τρωικού Πολέμου, για να αφηγηθεί τον αρχαιοελληνικό μύθο της επιστροφής του βασιλιά Ιδομενέα στην πατρίδα του θα μεταδοθεί σήμερα Σάββατο 8 Απριλίου και ώρα 18.55 από την Metropolitan Opera της Νέας Υόρκης στο Κ.Α.Μ. Είσοδος: 15 € - 10 €.

ΘΕΑΤΡΟΧΩΡΑ

ΕΝΑΣ ΠΑΡΑΠΗΘΕΝΤΟΣ ΜΙΚΡΟΚΟΣΜΟΣ

για μικρούς και μεγάλους

6ήμερο ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΑΣΧΑΛΙΝΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ

Τη Μ. Δευτέρα, Μ. Τρίτη και Μ. Τετάρτη από τις 09:00 - 14:00 θα πραγματοποιηθούν διημερήσιες εργαστήρια απασχόλησης με Πασχαλινά θέματα για παιδιά ηλικίας από 5 έως και 11 ετών. Επίσης, την Τετάρτη μετά το Πάσχα 19, την Πέμπτη 20 και την Παρασκευή 21 Απριλίου, θα λειτουργήσει εργαστήριο εκφραστικού χορού και μαύρου θεάτρου που στόχο θα έχει τη δημιουργία μιας μικρής θεατρικής παρουσίασης, με θέμα «Καλωσορίζουμε την Άνοιξη».

Η παρουσίαση θα πραγματοποιηθεί το Σάββατο 22 Απριλίου στις 12:00 στη ΘΕΑΤΡΟΧΩΡΑ, θα έχει διάρκεια περίπου 20 λεπτά και θα μπορούν να παρακολουθήσουν οι γονείς και οι φίλοι των παιδιών. Τα παιδιά που θα συμμετέχουν στο τριήμερο βιωματικό εργαστήριο θα έχουν την ευκαιρία να προετοιμαστούν με τη βοήθεια της δασκάλας του εκφραστικού χορού κα Χριστίνα Λιοδάκη, ώστε να αποδώσουν το πρώτο μέρος του παραπάνω θέματος με κίνηση, ενώ το 2ο μέρος θα αποδοθεί με μαύρο θέατρο, μέσα από τις κατασκευές που θα δημιουργήσουν τα ίδια τα παιδιά. Τα τμήματα θα είναι χωρισμένα κατά ηλικίας ως εξής:

Α' γκρουπ : 5 - 6 ½ ετών
 Β' γκρουπ : 7 - 9 ετών
 Γ' γκρουπ : 10 - 11 ετών

Όλες τις δράσεις συντονίζουν και πραγματοποιούν: Αρχοντάκη Μαρία & Καραμυζή Ανθή.

Για το αναλυτικό πρόγραμμα των δραστηριοτήτων μας, μπορείτε να ενημερωθείτε στα τηλέφωνα 6978337877, 6947403750 & 2821770538 ή να μας επισκεφθείτε από κοντά Κύπρου 2 (σέναντι από το πάρκινγκ της Ρεγγίνας). Το ημερήσιο κόστος συμμετοχής είναι 12 €, ενώ σε περίπτωση εγγραφής και των τριών ημερών, παρέχεται έκπτωση και το συνολικό κόστος καταλήγει στα 30 €.

Εγγραφείτε έγκαιρα. Θέσεις αυστηρά περιορισμένες.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΩΝΣΤΑΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΡΙΔΑΚΗΣ

ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΑ ΧΑΝΙΑ

Αλσύλλια και πάρκα αληθινές οάσεις

τον οικιστικό ιστό και στην περιφέρεια της πόλης τα Χανιά διατηρούν μικρούς ή μεγαλύτερους πράσινους παραδείσους. Πάρκα, αλσύλλια, δασικές εκτάσεις “σπάνε” το τσιμέντο, προσφέρουν οξυγόνο και ευκαιρίες αναψυχής. Για χρόνια το πράσινο στις ελληνικές μεγαλουπόλεις, ανάμεσα τους και τα Χανιά, μειωνόταν και περιοριζόταν για χάρη της “ανάπτυξης”, μια “λογική” που φαίνεται να αλλάζει. Με τη βοήθεια της Υπηρεσίας Πρασίνου του Δήμου Χανίων που παρά τις ελλείψεις προσωπικού συνεχίζει να προσφέρει σημαντικά στον τομέα αυτό και της Δασικής Υπηρεσίας, κάνουμε μία μικρή περιήγηση σε αυτούς τους χώρους.

Άλλος Πρεβαντορίου

Το μικρό άλσος στο Πρεβεντόριο (Αγ. Ιωάννης)

Ενα μικρό αλλά καταπράσινο άλσος βρίσκεται στον Αγ. Ιωάννη. Εκταση 45 στρεμμάτων με πεύκα και πλούσια βλάστηση ανήκει στο Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων και χαρακτηρίζεται από τον καθαρά δασικό χαρακτήρα του. Ο Δήμος επεμβαίνει για λόγους ασφαλείας (απομάκρυνση πεσμένων δέντρων, κλαδέματα, αποψιλώσεις). Το αλσύλλιο δεν είναι εύκολα προσβάσιμο καθώς δεν υπάρχουν μονοπάτια ή σημεία για αναψυχή και ξεκούραση ωστόσο αποτελεί μια μικρή δασική οάση στο τμήμα αυτό της πόλης.

Άλλος Λενταριανών

Το άλσος των Λενταριανών.

Εκτείνεται σε μια έκταση 14 στρ. ανήκει στον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας και είναι πολύ γνωστό στους κατοίκους της περιοχής που το επισκέπτονται. Δυστυχώς σε μεγάλο βαθμό είναι εγκαταλελειμμένο και για χρόνια το άλσος αλλά και το μικρό θέατρο του ήταν αποδέκτες μπάζων και σκουπιδιών. Το 2015 ο Δήμος Χανίων προχώρησε σε εκτεταμένες εργασίες καθαρισμού του ενώ πρόσφατα ζήτησε την παραχώρησή του από τον Οργανισμό Εργατικής Εστίας. Θα μπορούσε να αποτελέσει μια αναβαθμισμένη πράσινη ζώνη για μια περιοχή με οικοδομική ανάπτυξη.

Αγία Μαγδαληνή

Η Ρωσική εκκλησία χαρακτηρίζει το πάρκο της Αγ. Μαγδαληνής.

Το μικρό αλλά πολύ αγαπητό στους Χαλιανούς και όχι μόνο πάρκο καταλαμβάνει μια έκταση 7 στρ. και χαρακτηρίζεται από τη Ρωσική εκκλησία που κτίστηκε στις αρχές του προηγούμενου αιώνα και ξεχωρίζει για την τε-

χνοτροπία της. Ανήκει στον Δήμο Χανίων που έχει και την ευθύνη για την φροντίδα του.

Στην αυλή του υπάρχουν πεύκα, κυπαρίσσια, ευκάλυπτοι, μελιές, ελιές,

λεμονιές, μουριές, κουτσουπιές, αργυρόφυλλες λεύκες, ακακίες, καζουαρίνες, κερλετόριες, λαγκεστρέμιες, δάφνη, ράμνοι, λιγουστρίνα, ιβίσκια και γιασεμιά.

Παράλληλα μικροί πλακόστρωτοι διάδρομοι κάνουν εύκολο τον περίπατο.

Πριν από 10 χρόνια είχε γίνει μια εκτεταμένη παρέμβαση με νέες πλακοστρώσεις, στέγαστρο κ.ά. «Είναι ένα πάρκο με πολύ πράσινο». Το Μουσείο Βενιζέλου και η ολοκλήρωση του αρχαιολογικού μουσείου θα αυξήσουν σημαντικά την επισκεψιμότητά του» μας λέει η κα Εύδου. Επίσης στο χώρο γίνονται πολλές κοινωνικές εκδηλώσεις (γάμοι, βαπτίσεις λόγω του ναού).

Αγιος Ματθαίος

Το δασάκι του Αγ. Ματθαίου φυτεύτηκε στα μέσα της δεκαετίας του '30.

Προφήτης Ηλίας

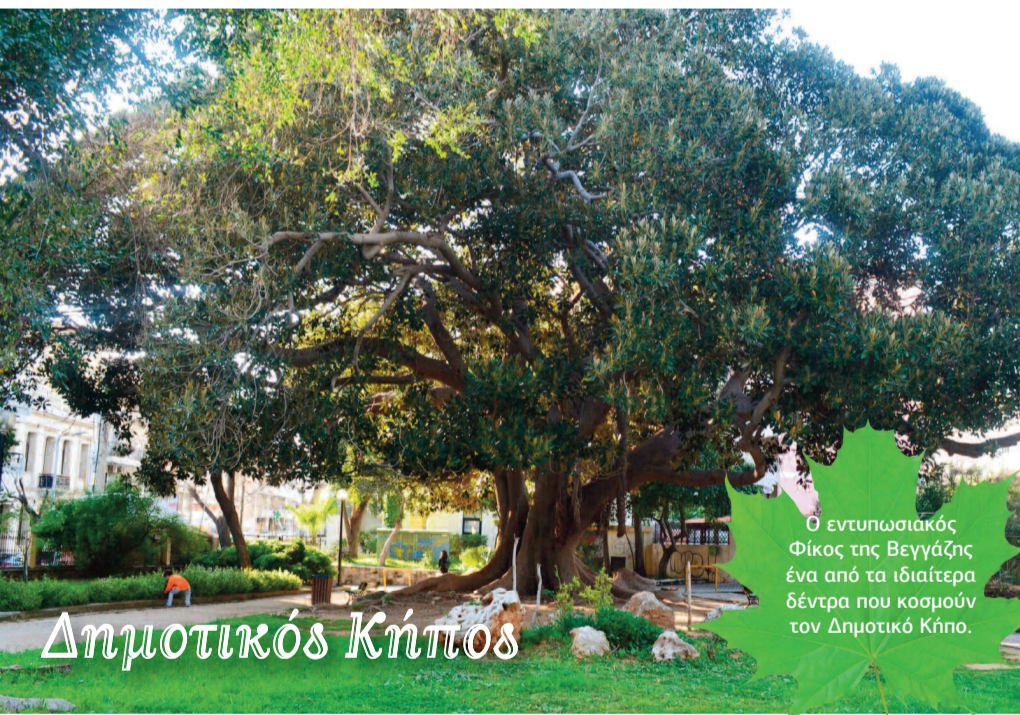
Οι Τάφοι των Βενιζέλων στον Προφήτη Ηλία. Μεγάλοι ανοικτοί χώροι αλλά και αρκετό πράσινο στο ανατολικό κυρίως τμήμα του πάρκου.

Ο Προφήτης Ηλίας - Τάφοι Βενιζέλων αποτελεί μια ουσιαστική συνέχεια του δάσους του Αγ. Ματθαίου. Λόγω των τάφων και της υπέροχης θέας είναι πόλος έλξης για σχολεία και ντόπιους, ενώ πολύ συχνά είναι τα μυστήρια στον μικρό ναό τους. Στον χώρο του πάρκου κυριαρχούν τα πεύκα και οι ελιές, μερικές χαρουπιές, κυπαρρίσια, κουτσουπιές, λεύκες, μελιές και μια αρια. Υπάρχουν αρκετά παρτέρια με γκαζόν και μπορντούρες. Συμπληρώνονται από θαμνώδη και ποώδη βλάστηση: Τριανταφυλλιές, καλλωπιστική ροδιά, λαντάνα, γιούκα, μικροδάφνες, γεράνια, κρασούλες και αναρριχώμενα φυτά όπως αγιόκλημα, κισσός, μπλουμπάγκο κα. Και ο χώρος αυτός παραχωρήθηκε στο Δήμο Χανίων.

Τεχνητό, καθώς οι δεντροφυτεύσεις με χαλέπια πεύκη έγιναν τη δεκαετία του '30, το δάσος του Αγ. Ματθαίου καταλαμβάνει μια μεγάλη έκταση. Όπως μας δηλώνει η δασάρχης κα Πολύμνια Σκλαβάκη, στις δεντροφυτεύσεις επιλέχθηκε η χαλέπια πεύκη καθώς αυτή προωθούνταν την εποχή εκείνη από την κεντρική υπηρεσία. «Η χαλέπια πεύκη "υβριδίζει" με τη δική μας τη τραχεία πεύκη, έχει διαφορετικά φαινοτυπικά χαρακτηριστικά και στα πλαίσια προστασίας των γενετικών ειδών δεν επιθυμούμε την επέκτασή της. Για αυτό το λόγο από το 1986 έχουμε σταματήσει στο δασικό φυτώριο της Χρυσοπηγής να παράγουμε χαλέπια πεύκη. Στις περιοχές όμως που προϋπήρχε τη διατηρούμε». Στην περιοχή έγιναν πριν από ένα χρόνο σημαντικές εργασίες από τον Δήμο Χανίων και τη Δασική Υπηρεσία για να καθαριστούν τμήματα της, να ανανεωθούν και να γίνουν νέα μονοπάτια. «Πιστεύουμε ότι μπορούν να αναδειχθούν περισσότερες διαδρομές, να γίνει ακόμα πιο επισκέψιμο το δάσος στον Αγ. Ματθαίο από τα σχολεία. Στην περιοχή υπάρχουν και πολλά άλλα φυτικά είδη, θαμνώδη κυρίως όπως οι σκίνοι και οι ασπάλαθοι κυρίως στα "κενά" του πευκοδάσους αφού όπου τα δέντρα είναι πυκνά, οι πευκοβελόνες δεν επιτρέπουν να υπάρχουν πολλά φυτά» αναφέρει η δασάρχης. Τις δεκαετίες της "ανάπτυξης" στην περιοχή κατασκευάστηκαν πολλά σπίτια σε εκτάσεις γεωργικές ανάμεσα στο δάσος, είτε με πράξεις αποκατασκευής είτε με άλλες διαδικασίες.

Πολύ σημαντική για το δάσος θεωρείται η λειτουργία του πυροσβεστικού σταθμού του Δήμου Χανίων.

Δημοτικός Κήπος

Ο εντυπωσιακός Φίκος της Βεγγάζης ένα από τα ιδιαίτερα δέντρα που κοσμούν τον Δημοτικό Κήπο.

Αποτελεί το πρώτο και το πιο ιστορικό πάρκο της πόλης, αυτό με τη μεγαλύτερη επισκεψιμότητα όλες τις εποχές του χρόνου. Στα 17 στρέμματα που εκτείνεται ο επισκέπτης απαντάει 97 διαφορετικά είδη δέντρων και φυτών (πεύκο, πλάτανος, κουτσουπιά, κουκουναριά, νερατζιά, μουριά, μελιά, αγγελική αλλά και πιο εξωτικά φυτά όπως Μανόλια, Αροκάρια, Σοφόρα, Ουασιγκτόνια. Θάμνους της Ελληνικής γης όπως το Δεντρολίβανο, Ιβίσκος, Γιασεμί, Κισσός Λουίζα, Μπουκαμβίλια αλλά και άλλα όπως το Λιγούστρο, η Στρελίτζια κα. Εντυπωσιακός ο Φίκος της Βεγγάζης μπροστά στο κλουβί με τους κρητικούς αϊγαγρους.

«Έχουμε κρατήσει το χαρακτήρα του κήπου όλα αυτά τα χρόνια και παράλληλα προχωράμε σε βελτιώσεις. Είναι ένα πάρκο με πολύ ψηλά δέντρα και πλούσια βλάστηση. Έχουν διατηρηθεί οι διάδρομοι με πατημένο χώμα κάτι που για

χρόνια δεν ήταν δημοφιλές καθώς υπήρχε μια τάση να μπαίνει πλακόστρωτο. Κατά διαστήματα υπήρχε μεγάλη συζήτηση για τον Κήπο να μπουν πιο μοντέρνα υλικά αλλά τελικά αυτό δεν προχώρησε και καλώς κατά την άποψη μου» αναφέρει η κα Ζ. Εύδου από την Υπηρεσία Πρασίνου του Δήμου Χανίων. Σήμερα στον Κήπο ο επισκέπτης θα βρει αγρίμια, πάπιες, κύκνους, παγόνια, ενώ παράλληλα με το πράσινο υπάρχουν χώροι και δραστηριότητες για όλα τα ενδιαφέροντα: Ο δημοτικός κινηματογράφος, το ιστορικό καφέ "Κήπος", Η παιδική χαρά, τα γραφεία του πρασίνου και το φυτώριο του Δήμου Χανίων, όπως επίσης ο χώρος της παιδικής δημοτικής βιβλιοθήκης που για δύο χρόνια πάντως δεν λειτουργεί λόγω εργασιών. Ο Δήμος έχει δρομολογήσει για τη σύνδεση του Δημοτικού Κήπου με το Πάρκο Ειρήνης και Φιλίας.

Πάρκο Ειρήνης και Φιλίας

Δημιουργήθηκε σε ένα χώρο όπου υπήρχε στρατόπεδο. Ο χαρακτήρας του είναι πιο αστικός και παρά τον πολύ μεγάλο όγκο τσιμέντου που χρησιμοποιήθηκε παραμένει μια μικρή πράσινη οάση.

Είναι χαρακτηριστικό ότι στο Πάρκο υπάρχουν 37 είδη δέντρων (Δρυς, Πλάτανος, Σφενδάμι, Ελιά, Ιτιά, Χαρουπιά, Κουτσουπιά, Κυπαρίσι, αλλά και Σεκόγια, Ιπποκαστανιά, Φίκος, Γρεβιλέα, Ευκάλυπτος κ.ά.) και 42 είδη καλλωπιστικών κυρίως θάμνων! «Οι δημιουργοί του πάρκου είχαν προφανώς τον στόχο να γίνει ένας δεύτερος πόλος έλξης. πράγμα που δεν έχει επιτευχθεί. Οι λόγοι είναι πολλοί και διάφοροι. Ενα πρόβλημα θεωρώ ότι είναι η διαμόρφωσή του. Πολλοί χώροι του δεν είναι

φιλικά προσβάσιμοι για άτομα με κινητικά προβλήματα, μπότερες με καρτσάκι κ.ά. Το ιδιαίτερο του βέβαια είναι τα φεστιβάλ που πραγματοποιούνται εκεί και αυτό έχει αρχίσει να ταυτίζεται στη συνείδηση των πολιτών.

Υπάρχουν δύο λίμνες που δεν έχουν λειτουργήσει ποτέ στο ανατολικό τμήμα του πάρκου και πρόθεση του τμήματος πρασίνου είναι να φυτευτούν. Το πάρκο έχει μια λίμνη και κατά την άποψη μας θα ήταν καλύτερο και οι δύο αυτές λίμνες να πάψουν να αποτελούν "κρανίου τόπο" αλλά να διαμορφωθούν ανάλογα και να γίνουν πράσινες οάσεις» σημειώνει η κα Εύδου.

Στο πάρκο υπήρχαν αρχαιολογικά ευρήματα, παιδική χαρά καθώς και αναψυκτήριο.

Άγιοι Απόστολοι

Αγαπημένος τόπος για τους Χανιώτες και τους επισκέπτες το άλσος των Αγίων Αποστόλων.

Είναι οι πιο...αναγνωρίσιμοι Απόστολοι για τους Χανιώτες καθώς τα 3 Ακρωτήρια του και το μεγάλο άλσος, οι αμμουδιές και οι αθλητικές του εγκαταστάσεις αποτελούν πόλο έλξης χειμώνα και καλοκαίρι. Τα 456 στρέμματα της περιοχής παραχωρήθηκαν στο Δήμο Χανίων από το 2012. Μια σημαντική εξέλιξη δεδωμένων των αγώνων των πολιτών για πολλά χρόνια ώστε να μην τιμμεντοποιηθεί και να μην ιδιωτικοποιηθεί η συγκεκριμένη περιοχή.

«Ξεκινώντας από το Ανατολικό Ακρωτήριο συναντάς την δασική βλάστηση, φρύγανα (κάπαρα, σπαράγγια, κρίταμο, θυμάρι) χαμηλοί θάμνοι (σκίνα, ασπάλαθοι, μελισσόχορτα κ.ά.). Ακολουθεί η ζώνη των πεύκων που έχουν φυτευτεί κυρίως την περίοδο του μεσοπολέμου και έπειτα τα αλμυρικά, οι ευκάλυπτοι και οι φυτεύσεις των τελευταίων ετών με πλατάνια, λεύκες κ.ά. Ενώ στην παραλία βρίσκουμε κρινάκια της θάλασσας και αμμοθίνες» μας επισημαίνει η γεωπόνος της Διεύθυνσης Πρασίνου κα Βίκη Κοκοτσάκη. Στην περιοχή υπάρχουν αρχαιολογικά στοιχεία και ευρήματα ενώ όλο το αλσούλλιο αποτελεί δασική περιοχή.

Οι φυτεύσεις ξεκίνησαν από τον δάσκαλο Μάνο Μασούρη τη δεκαετία του '30 για να δημιουργηθεί το κατάλληλο περιβάλλον για τις παιδικές κατασκηνώσεις.

Εκκλση της υπηρεσίας πρασίνου προς τους πολίτες είναι να μην προχωρούν μεμονωμένα σε φυτεύσεις στην περιοχή αλλά μόνο σε συνεννόηση με την υπηρεσία καθώς διαπιστώνεται ότι πολλά ξενικά είδη δεν ταιριάζουν με την υπάρχουσα βλάστηση και προκαλούν πολλά προβλήματα.

«Οι επεμβάσεις στα φυτικά οικοσυστήματα, πρέπει να γίνονται πολύ προσεκτικά, το ίδιο και οι φυτεύσεις. Υπάρχουν πολλές ομάδες ανθρώπων που θέλουν να φυτέψουν κάτι χωρίς να μας ενημερώσουν. π.χ. είχαν φυτέψει γιούκες, φραγκοσουκιές, αθάνατους, φυτά που δεν ταιριάζουν με την περιοχή. Καλό είναι να υπάρχει μια συνεργασία με την υπηρεσία μας και οργανωμένα να γίνεται η φύτευση και να εξασφαλιστεί η άρδευση τους» λέει η κα Εύδου. Στην περιοχή αναπτύσσονται πολλές αθλητικές δραστηριότητες ποδόσφαιρο, beach volley, ρακέτες, και βέβαια είναι χιλιάδες οι πολίτες που καθημερινά τρέχουν στο αλσούλλιο.

Όπως μας επισήμανε ο αντιδήμαρχος Τεχνικών Έργων του Δήμου Γιώργος Ξανθουδάκης αυτές τις ημέρες εγκαταστάθηκε ο εργολάβος στην περιοχή. «Από ίδιους πόρους του δήμου (30.000 ευρώ) δημιουργούμε μια περιπατητική διαδρομή μέσα στο άλσος των Αγ. Αποστόλων με πατημένο χώμα. Ο κόσμος θα τρέχει πλέον μέσα στο πάρκο και όχι στο οδόστρωμα κάτω από καλές συνθήκες. Θα γίνουν παρεμβάσεις ώστε να ενισχυθεί η περίφραξη και να μην μπαίνουν μέσα αυτοκίνητα, ενώ θα τοποθετηθούν και όργανα γυμναστικής» λέει ο αντιδήμαρχος.

Η επίδραση του αστικού πρασίνου στην πόλη

- Παραγωγή οξυγόνου • Συγκράτηση εδαφών
- Συγκράτηση υδροφόρου ορίζοντα
- Προστασία από τον άνεμο και τον ήλιο
- Καταπολέμηση της σκόνης
- Επιρροή στις συνθήκες μικροκλίματος
- Ισορροπία οικοσυστημάτων • Αισθητική βελτίωση

COSTANZA DAL
CIN D'AGATA*

Ιστορίες, μύθοι και περιγραφές των φυτών της Μεσογειακής Χλωρίδας

Φοίνικας

Η βοτανική οικογένεια των *Arecaceae*, οι Παλμίδες, εξαιτίας του μεγάλου αριθμού και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των ειδών, είναι ένα πολύ ενδιαφέρον βοτανικό θέμα. Για παράδειγμα το είδος *Lodoicea maldivica*, από Σεϋχέλλες, παράγει τους μεγαλύτερους καρπούς του πλανήτη (50 εκ. μήκος και 15-30 κιλά βάρος), ενώ το είδος *Raphia regalis*, από τη Μαδαγασκάρη, έχει φύλλα μεγέθους 25 μέτρων.

κόμψο, το είδος *Corypha umbraculifera*, από τη Ινδία, έχει την μεγαλύτερη ταξιανθία του κόσμου (7,5 μέτρα) που περιέχει μερικά εκατομμύρια άνθη, ενώ το τροπικό είδος *Calamus manan* έχει κορμό ύψους διακοσίων μέτρων.

Στην Ευρώπη συναντάμε δύο είδη φοινικόδεντρων, με διαφορετική εξάπλωση μεταξύ τους. Στην περιοχή της ανατολικής Μεσόγειου φύεται ο κρητικός φοίνικας, το *Phoenix theophrasti* (εικ.1). Ενώ στην περιοχή της δυτικής Μεσόγειου ο χαμηλός χαμαίρωπας, το *Chamaerops humilis* (εικ.2).

Το είδος *Phoenix theophrasti* βρίσκεται σε περιορισμένες περιοχές της Κρήτης και στην δυτική Τουρκία (εικ.3), σε οικοτόπους όπως όχθες ποταμών, πηγές, φρύγανα και παράκτια βράχια κοντά στη θάλασσα. Αποτελεί προστατευμένο είδος και είναι ενταγμένο στην λίστα της Διεθνούς Ένωσης για την Διατήρηση της Φύσης (IUCN) ως τρωτό είδος. Είναι ένα δέντρο με κορμό συνήθως όχι πιο ψηλό από 10 m, και με άλλους πλάγιους κορμούς που παράγονται από την ίδια ρίζα. Τα φύλλα είναι γλαυκοπράσινα και σκληρά. Οι ταξιανθίες (αρσενική και θηλυκή) βρίσκονται σε διαφορετικά δέντρα (δίοικο είδος). Οι καρποί έχουν καστανοκίτρινο και κατά την ωρίμανση καφετί χρώμα.

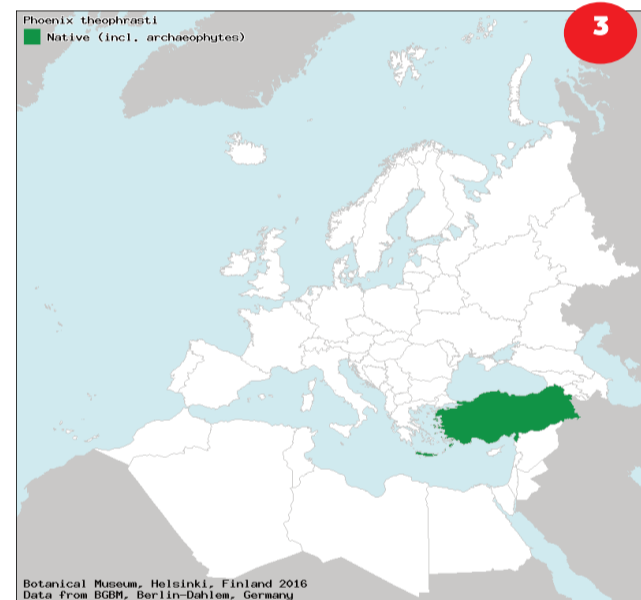
Το είδος *Chamaerops humilis* (εικ.4), έχει μια συναρπαστική λογοτεχνική ιστορία. Όταν ο γερμανός συγγραφέας Γιόχαν

Phoenix theophrasti Greuter.

Chamaerops humilis L.

Γεωγραφική εξάπλωση του είδους *Phoenix theophrasti* Greuter

Βόλφγκανγκ Γκαίτε, κατά τη διάρκεια του ταξιδιού του στην Ιταλία, επισκέφθηκε την Πάδοβα και το βοτανικό Κήπο της πόλεως, στο 1786, παρατήρησε ένα φυτό της χαμαίρωπας, φυ-

τεμένο ήδη από το 1585 και σήμερα ακόμα ζωντανό. Από αυτό το φυτό φαίνεται ότι εμπνεύστηκε τη θεωρία του σχετικά με την ανάπτυξη των φυτών, που εκδόθηκε το 1790, με τίτλο «Η Μεταμόρφωση των φυτών».

Στην Κρήτη καλλιεργούνε

ακόμη δύο είδη φοίνικα του Γένους *Phoenix*. Το *Phoenix canariensis*, που χρησιμοποιείται ως καλλωπιστικό φυτό και προέρχεται από τα Κανάρια Νησιά. Και το *Phoenix dactylifera*, η γνωστή κουρμαδιά που παράγει φαγώσιμους καρπούς και καλλιεργείται εδώ και 5000

χρόνια, σε όλη τη λεκάνη της Μεσογείου. Έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον ότι ένας σπόρος κουρμαδιάς από το Ισραήλ, ηλικίας 2000 ετών φύτεψε

μόλις πριν από λίγα χρόνια!

Ο φοίνικας έχει μια πλούσια ιστορία ως συμβολικό δένδρο από τα αρχαία χρόνια μέχρι και σήμερα. Στην αρχαία Ρώμη τα φύλλα του ήταν σύμβολο νίκης και φήμης. Στην Χριστιανική εικονογραφία συμβολίζουν, μεταξύ άλλων, την είσοδο του Ιησού στα Ιεροσόλυμα (Κυριακή των Βαΐων).

*Η Costanza Dal Cin D'Agata είναι βιολόγος-βοτανολόγος

Chamaerops humilis L., Paola Dal Cin

Πιέτρο Λορεντζέτι, Η είσοδος του Ιησού στα Ιεροσόλυμα. 1320, Ασίζη, Ιταλία.

Βιβλιογραφία και διαδικτυακές πηγές

- Heywood, V.H., Brummit, R.K., Culham, A., and Seberg, O. *Flowering Plant Families of the World*. --Royal Botanic Garden, Kew (2007).
- <http://www.ortobotanico.unipd.it/eng/alberi1.htm>
- J. Silvertown: *An Orchard Invisible. A Natural History of Seeds*. The University of Chicago Press, Chicago, 2009
- Kew Magazine, Winter 2008: 28-31
- Ψηφιακό Βοτανικό Μουσείο της Κρήτης -MAIX, 2008

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ 1917-1920

Εκατό χρόνια από την καθιέρωση της δημοτικής στα σχολεία

■ Μία τομή του Ελευθερίου Βενιζέλου που “σφράγισε” το γλωσσικό ζήτημα

Πτυχές της εκπαιδευτικής μεταρρυθμιστικής πολιτικής του Ελευθερίου Βενιζέλου, με κορύφωση την καθιέρωση της δημοτικής γλώσσας στο σχολείο, αναδείχθηκαν κατά τη χθεσινή εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στο Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών “Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος”.

Από αριστερά διακρίνονται η Β. Περράκη, ο Αντ. Χουρδάκης, ο Β. Κακατσάκης, ο Χ. Χαραλαμπίδης, ο Σ. Μπουζάκης και ο γενικός διευθυντής του Ιδρύματος Ν. Παπαδάκης.

Στιγμιότυπο από την εκδήλωση που έγινε στο Ίδρυμα “Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος”.

Η εκδήλωση διοργανώθηκε με αφορμή τη συμπλήρωση 100 χρόνων από την εισαγωγή της δημοτικής γλώσσας στα σχολεία.

Ο γενικός διευθυντής του Ιδρύματος Νίκος Παπαδάκης χαρακτήρισε την καθιέρωση της δημοτικής στα σχολεία ως ένα «επαναστατικό μέτρο μιας επαναστατικής κυβέρνησης, της προσωρινής κυβέρνησης της Θεσσαλονίκης που είχε δημιουργηθεί για να προστατεύσει την ακεραιότητα της χώρας και να αντιπαλέψει τον μοναρχισμό».

Ο ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών Χριστόφορος Χαραλαμπίδης σημείωσε ότι ο Βενιζέλος υπήρξε μια χαρισματική φυσιογνωμία διεθνών προδιαγραφών που παρεξηγήθηκε και στο γλωσσικό: «Από νεαρότατη ηλικία ο Βενιζέλος ήταν

οπαδός της δημοτικής. Φανταστείτε ότι στο “Αδερφάτο της εθνικής γλώσσας” που εξέδιδε το περιοδικό “Λαός” έγραφε με το ψευδώνυμο Κρητικός στη δημοτική γλώσσα», υπογράμμισε, μεταξύ άλλων, ο κ. Χαραλαμπίδης, ενώ ο ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Πατρών και συγγραφέας του βιβλίου “Ο Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος και η Ελληνική Εκπαίδευση”, Σήφης Μπουζάκης, επεσήμανε ότι η περίοδος 1917-1920 έχει συνδεθεί με τη γλωσσό-εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και τα εμβληματικά βιβλία “Τα ψηλά βουνά” και “Το Αλφαβητάρι με τον

ήλιο”.

«Τα βιβλία αυτά τότε πρωτοεκδόθηκαν, για μία τριετία πήγαν στα σχολεία, άλλαξε όλη η εκπαίδευση και στη συνέχεια με τη μεταβολή του '20 έχουμε αυτό που ονομάζουμε αντι-μεταρρύθμιση όπου η νέα πολιτική εξουσία αποδόμησε εντελώς την προσπάθεια του Βενιζέλου», ανέφερε ο κ. Μπουζάκης.

Ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Κρήτης Αντώνης Χουρδάκης, που παρουσίασε το βιβλίο του Σήφης Μπουζάκη, επεσήμανε ότι μέσα από το συγκεκριμένο βιβλίο αλλά και όλα τα βιβλιογραφία για τον Βενιζέλο,

αναδεικνύεται ο επαναστατικός νους του μεγάλου Κρητικού πολιτικού. «Ενας νους μεγαλωμένος μέσα στην επανάσταση, θρεμμένος με το ντουφέκι και την πένα, που δεν μπορούσε παρά με επαναστάσεις και ανατροπές ουσιαστικά να δημιουργήσει τη μεγάλη Ελλάδα», σημείωσε ο κ. Χουρδάκης, ενώ στο ερώτημα με ποιο γνώμονα ο Βενιζέλος προχώρησε στην τομή της καθιέρωσης της δημοτικής γλώσσας απάντησε:

«Οι πολιτικές και ιστορικές συγκυρίες επέβαλαν σαφώς την εγκαθίδρυση μιας γλώσσας κατανοητής στον λαό. Δεν υπήρχε μόνο ο έσω ελληνισμός αλλά και ο ελληνισμός των νέων

χωρών, υπήρχε και ο μεγάλος κίνδυνος μιας απώλειας εδαφών. Για να μορφωθεί λοιπόν μια γενιά δεν θα μπορούσε αυτό να γίνει με την καθαρεύουσα. Αρα στο μυαλό του είχε τη γλώσσα αλλά και μια πολιτική διαμόρφωσης εθνικής συνείδησης».

Παρέμβαση πραγματοποίησε στο πλαίσιο της εκδήλωσης η αντιδήμαρχος Πολιτισμού του Δήμου Χανίων, Βαρβάρα Περράκη μιλώντας με θέμα «Τζι αρ λοιπόν η Ελλάδα» (από το ποίημα του Γιώργη Μανουσάκη Τζι αρ, 2000), ενώ τον συντονισμό της εκδήλωσης είχε ο δάσκαλος και λογοτέχνης Βαγγέλης Κακατσάκης.

ΔΗΜ. ΜΑΡ.

ΕΚΘΕΣΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

“Ανήσυχια Πορτραίτα ζητούν Αναγνώστη III”

Μαρκαντωνάκης Π. Γιάννης.

Ομαδική έκθεση σύγχρονης τέχνης με τίτλο «Ανήσυχια Πορτραίτα Ζητούν Αναγνώστη III» εγκαινιάζεται σήμερα Σάββατο στις 20:30, στην αίθουσα τέχνης Match More Underground, στον Πλατανιά. Η έκθεση θα διαρκέσει έως 20 Μαΐου και θα είναι ανοικτή Δευτέρα έως Κυριακή 18:00-22:00. Είσοδος Ελεύθερη. Συμμετέχουν 100 Έλληνες και Διεθνείς εικαστικοί καλλιτέχνες με έργα Ζωγραφικής, Χαρακτικής, Γλυπτικής, Φωτογραφίας και Κεραμικής.

Επιμέλεια: Δρ Κωνσταντίνος Β. Πρώμος & Ιωάννης Ν. Αρχοντάκης. Η έκθεση οργανώνεται από την αίθουσα τέχνης Match More σε συνεργασία με την Περιφέρεια Κρήτης, την Περιφερειακή Ενότητα Χανίων, το Δήμο Πλατανιά, την αίθουσα τέχνης Μορφές, το Μουσείο Εικαστικών Τεχνών Ηρακλείου και το Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Χανίων – Ελαιουργείον στο πλαίσιο του προγράμματος «ΧΑΝΙaRT 2017 – Εικαστικές Διαδρομές στο Νομό Χανίων».

ΣΤΑ ΣΤΕΝΑ ΤΩΝ ΧΑΝΙΩΝ

Ποδηλατοβόλτα με τη συνοδεία μουσικής

Οι “ΚΑΘ’ ΩΔΩΝ” παρέα με τους “Ποδηλάτρες” σπινάρουν σήμερα τραγουδώντας στα στενά της πόλης των Χανίων, στριψίζοντας την ποδηλατική αποστολή του Spin the Wheel στην Αφρική και ενισχύοντας την εκπαίδευση 4.500 παιδιών. “Σας περιμένουμε με το ποδήλατο σας για μια αξέχαστη βόλτα στην πόλη με τη συνοδεία μουσικής”, αναφέρεται στην σχετική ανακοίνωση. Στα διπλά ποδήλατα, ευγενική χορηγία του Αθλητικού Συλλόγου “ΑΡΙΩΝ Χανίων”, θα υπάρχουν τα κουτιά συνεισφοράς. Εθελοντική συμμετοχή 2 ευρώ.

ΑΠΟ ΤΟ ΚΗΦΑΜΕΑ

Πασχαλινό παζάρι

Πασχαλινό παζάρι διοργανώνει το ΚΗΦΑΜΕΑ στην Πλατεία 1866, από τις 9 έως 15 Απριλίου, ως εξής: Κυριακή 11:00-17:00 Μ. Δευτέρα έως Μ. Πέμπτη 9:00-15:00 & 17:00-21:00, Μ. Παρασκευή 9:00-17:00 & Μ. Σάββατο 9:00-15:00

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΕΙΣΤΕ ΜΑΖΙ ΜΑΣ ΣΤΟ
diadromes@haniotika-nea.gr

ΕΛΕΝΗ
ΦΟΥΝΤΟΥΛΑΚΗ

«Το κάθε κείμενο, η κάθε γραπτή άποψη μπορεί να αλλάξει την σκέψη και την αντίληψη, αλλά και την δράση πολλών ανθρώπων. Αρκεί να είναι τεκμηριωμένο, να υπάρχει λόγος που γράφηκε και να μην ανταγωνίζεται εφήμερα γεγονότα εντυπωσιασμού. Ο γραπτός λόγος είναι η μόνη αλήθεια» λέει στις «διαδρομές» η συγγραφέας Άννα Γαλανού η οποία πρόσφατα βρέθηκε στα Χανιά στο πλαίσιο παρουσίασης του νέου της μυθιστορήματος "Θυσία" που αποτελεί το πρώτο βιβλίο της τριλογίας "Οι δρόμοι της καταίγιδας". Η Ηρακλειώτισσα συγγραφέας "δένει" ιστορικά γεγονότα της περιόδου 1550-1570 με τη μυθοπλασία, συνθέτοντας μια μοναδική ατμόσφαιρα εποχής με "άρωμα" Κρήτης.

ANNA ΓΑΛΑΝΟΥ:

«Ο γραπτός λόγος είναι η μόνη αλήθεια»

Η ιστορία της τριλογίας, αποτέλεσε την αφορμή να μιλήσουμε με την συγγραφέα για το νέο της μυθιστόρημα που αναφέρεται στην κατοχή των Ενετών στην Κρήτη, για το μέλλον του βιβλίου, την σημασία της λογοτεχνίας στην ζωή μας και πολλά άλλα...

Τι υπήρξε η πηγή έμπνευσης για αυτό το ταξίδι σε σοκάκια αλλοτινών καιρών;

Δεν ήταν απλά θέμα έμπνευσης, ήταν επιλογή να γράψω και να αναφερθώ στην συγκεκριμένη εποχή. Η Ενετοκρατούμενη Κρήτη με κατοχή μεγαλύτερη κι από εκείνη των Οθωμανών, (458 χρόνια) είναι μια περίοδος που λογοτεχνικά δεν έχει απασχολήσει ιδιαίτερα. Και όμως ήταν μια πολύ σκληρή εποχή και επέφερε πολλά δεινά στο νησί μας. Πολλά χρόνια πριν διάβασα το βιβλίο του Θεοχάρη Δετοράκη, "Ιστορία της Κρήτης" και έμεινα έκπληκτη όταν διάβασα για την "Ενετοκρατία". Ανατρίχιασα. Μέχρι τότε έβλεπα και θαύμαζα κι εγώ, όπως και πολλοί άλλοι, τα μνημεία, τα κάστρα και τα τείχη που περιζώναν τις Κρητικές πόλεις. Δεν είχα ιδέα πως έγιναν όλα αυτά. Από τότε και μετά η σκέψη που γυρόφερνε στον νου μου, ήταν να γράψω για την κατοχή των Ενετών στην Κρήτη.

Εχετε μεγαλώσει στο Ηράκλειο; Πιστεύετε πως επηρεάζουν οι τόποι το έργο; Τον χαρακτήρα μας;

Σίγουρα μας επηρεάζουν και πολλές φορές καθοδηγούν και την σκέψη μας. Τίποτα δεν είναι τυχαίο. Η Κρήτη έχει υποστεί πολλούς κατακτιπές, έχει περάσει πολλές συμφορές, έχει πληγεί από σεισμούς, επιδημίες, σιτοδείες και σφοδρές κουρσάρικες επιδρομές. Όλα αυτά υπάρχουν και κυριαρχούν στο DNA μας και ακόμη κι αν θέλουμε να τα αφήσουμε στην λήθη του παρελθόντος, η ιστορία του νησιού μας είναι τόσο έντονη, όπως και οι μνήμες, κι έτσι κάτι τέτοιο είναι αδύνατον. Ο χαρακτήρας μου έχει διαμορφωθεί από τις προφορικές αφηγήσεις των γεροντότερων, από τα ιστορικά βιβλία που αναφέρονται στην Κρήτη, ακόμη κι από τα μοιρολόγια που γράφτηκαν για την κάθε συμφορά που έχει περάσει και έχει χαράξει εποχές, πόλεις και ανθρώπους.

Γράφετε μυθιστορήματα, διηγήματα, ποίηση, παραμύθια. Γιατί έχει νόημα το να διαβάζουμε λογοτεχνία;

Γράφω όλα τα είδη του πεζού λόγου, ανεξάρτητα με το τι έχει ως τώρα εκδοθεί. Ευτυχώς υπάρχει ένα μεγάλο αναγνωστικό κοινό που με παρακολουθεί από το πρώτο μου βιβλίο, το οποίο, περνώντας τα χρόνια και βλέποντας την συνέπεια που χαρακτηρίζει τα κείμενά μου, μεγαλώνει ολοένα και περισσότερο.

Έχει μεγάλη σημασία ο κάθε άνθρωπος να διαβάζει εκείνο που τον εκφράζει, όχι απαραίτητα μόνο λογοτεχνία. Επί του συγκεκριμένου όμως, η απάντηση είναι ότι η λογοτεχνία, αρχής γενομένης από τον Όμηρο, τον μεγαλύτερο μυθιστοριογράφο, είναι μια μορφή πεζού λόγου που απευθύνεται σε όλους. Αν το μυθιστόρημα είναι σωστά δομημένο, με καλή χρήση της ελληνικής γλώσσας, ο ανα-

Η συγγραφέας Άννα Γαλανού, πρόσφατα βρέθηκε στα Χανιά στο πλαίσιο παρουσίασης του νέου της μυθιστορήματος "Θυσία" που αποτελεί το πρώτο βιβλίο της τριλογίας "Οι δρόμοι της καταίγιδας".

«Το βιβλίο έχει περάσει ποηλά δεινά στο παρελθόν. Χιλιάδες τόμοι, βιβλιοθήκες ολόκληρες, κάπκαν κατά καιρούς, όμως το βιβλίο είναι πάντα εκεί, όρθιο. Είμαι αισιόδοξη για την πορεία και το μέλλον του»

γνώστης μπορεί να εισπράξει πάρα πολλά. Δεν είναι μόνο ο μύθος, είναι ο λόγος, τα συναισθήματα, οι περιγραφές, οι διάλογοι και τόσα άλλα. Ένα καλογραμμένο μυθιστόρημα περιλαμβάνει όλα τα είδη της πεζογραφίας, μηδέ της ποίησης εξαιρουμένης.

Τι μπορεί να κάνει η τέχνη σήμερα; Η γραφή μπορεί ν' αλλάξει τη σκέψη των ανθρώπων και κατά προέκταση τον κόσμο;

Ο γραπτός λόγος είναι ένα ισχυρό όπλο το οποίο ενίοτε προκαλεί εκτός από θαυμασμό και φόβο. «Verba volant, scripta ma-

nent» δηλαδή τα λόγια πετούν, αλλά τα γραπτά μένουν. Αν κάνουμε μια προέκταση στο σήμερα, στην εποχή της εικόνας που τρέχει τόσο γρήγορα, θα το επιβεβαιώσουμε απόλυτα. Οι εικόνες έρχονται και παρέρχονται, ένα κείμενο όμως ποτέ δεν κάνει την αξία του και χρόνο με το χρόνο αποκτά όλο και περισσότερη σημασία. Το κάθε κείμενο, η κάθε γραπτή άποψη μπορεί να αλλάξει την σκέψη και την αντίληψη, αλλά και την δράση πολλών ανθρώπων. Αρκεί να είναι τεκμηριωμένο, να υπάρχει λόγος που γράφηκε και να μην ανταγωνίζεται εφήμερα γεγονότα εντυπωσιασμού. Ο γραπτός λόγος είναι η μόνη αλήθεια.

Ποια είναι η γνώμη σας για το μέλλον του βιβλίου στην ψηφιακή εποχή;

Υπάρχει ένα φανατικό κοινό που διαβάζει βιβλία. Δεν είναι μικρό, όσο κι αν κάποιος θέλουν και προσπαθούν να το μειώσουν καθημερινά. Λόγω της οικονομικής κατάστασης μπορεί να μην έχουν όλοι την δυνατότητα ν' αγοράζουν βιβλία, οι αναγνώστες όμως, πάντα βρίσκουν τον τρόπο να διαβάζουν. Αυτό το ξέρω πολύ καλά, τόσο από τις παρουσιάσεις μου, που με χαρά και συγκίνηση βλέπω νέα παιδιά να έρχονται και να τις παρακολουθούν. Το βιβλίο έχει περάσει πολλά δεινά στο παρελθόν. Χιλιάδες τόμοι, βιβλιοθήκες ολόκληρες, κάπκαν κατά καιρούς, όμως το βιβλίο είναι πάντα εκεί, όρθιο. Είμαι αισιόδοξη για την πορεία και το μέλλον του.

Εχετε λάβει, μεταξύ άλλων, δύο σημαντικές διακρίσεις για τη μελέτη σας στο έργο του Νίκου Καζαντζάκη. Ποια είναι τα μηνύματα που περνάει μέσα από τα βιβλία του ο Νίκος Καζαντζάκης;

Ο Καζαντζάκης εκτός από σπουδαίος λογοτέχνης, είναι και μεγάλος φιλόσοφος, με πανανθρώπινο πνεύμα. Τίποτα δεν έγραψε τυχαία. Όλα του τα βιβλία έχουν πάρα πολλά μηνύματα. Σαν αγωνιστής της ζωής ο ίδιος, το μήνυμα που διακατέχει όλα του τα κείμενα είναι κι αυτό που προσπαθεί να περάσει. «Αγωνίσου, πολέμα. Απ' όποιο μετερίζι κι αν βρίσκεσαι. Μάθε να διεκδικείς το δικό σου, μην υποχωρείς σε πειρασμούς, μειώνουν την ενέργεια και το πνεύμα σου». Κάθε φορά που τον διαβάζω, και το κάνω αρκετά συχνά, πάντα βρίσκω και κάτι καινούριο, που δεν είχα προσέξει. Αυτή είναι η μαγική δύναμη ενός μεγάλου συγγραφέα, που καταφέρνει να μετουσιώνει την ανώτερη πνευματικότητα του σε λέξεις και σε προτροπές, που εξυψώνουν το πνεύμα.

Η "Θυσία" είναι το πρώτο βιβλίο της τριλογίας "Οι δρόμοι της καταίγιδας". Τι μας επιφυλλάσει η συνέχεια;

Ο υπέρτιτος της τριλογίας "Δρόμοι της Καταίγιδας", δεν είναι τυχαίος. Η ιστορία του α' βιβλίου "Θυσία" συνεχίζεται σε όλες τις πόλεις της Κρήτης, διασχίζει την Μεσόγειο και φθάνει στην Μπαρμπαριά, την Αδριατική και προσαράζει στην Βενετία, το Αιγαίο και φθάνει στην Κωνσταντινούπολη και στα δυο επόμενα βιβλία της τριλογίας, υπάρχουν κι άλλοι δύσβατοι και ματωμένοι δρόμοι που οι ήρωες καλούνται να περπατήσουν.

Παιδότοπος

ΒΑΓΓΕΛΗΣ
Θ. ΚΑΚΑΤΣΑΚΗΣ
kakatsakis@sch.gr

Δ1 ΤΑΞΗ 14ου ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

Ο Λάζαρος και η Μεγάλη Εβδομάδα

**Καλοί μου φίλοι,
καλό Σαββατοκύριακο!**

Ηθη και έθιμα για τον Λάζαρο και τη Μεγαλοβδομάδα, διανθισμένα με σχετικές ζωγραφιές, στον σημερινό Παιδότοπο. Σπουδαίοι "λαογράφοι" όπως θα διαπιστώσετε, τα παιδιά της Δ1 τάξης του 14ου Δημ. Σχ. Χανίων με την καθοδήγηση βέβαια της δασκάλας τους, της και παλιάς μου συνεργάτιδος Μαρίας Τσιντουρτζή, από τη

Λάρισα.

Δική της η ιδέα! Εχω παιδιά από διάφορα μέρη... την άκουσα να λέει στον εαυτό της, όταν της πρότεινα να κάνει έναν Παιδότοπο για το Σάββατο του Λαζάρου.

Ό,τι καλύτερο αυτό που βγήκε, έτσι όπως βγήκε, από τις κουβέντες που έκαναν τα παιδιά με τους παπούδες και τις γιαγιάδες τους και βέβαια στην τάξη με τη δασκάλα τους! Να 'σαι καλά, Μαρία!

Να χαίρεσαι τους μαθητές σου! Και σεις παπυροδογιαγιάδες να χαίρεστε τα εγγονάκια σας! Τόσο κι άλλο τόσο απ' όσο τα χαίρονται οι γονείς τους! Των παιδιών μας τα παιδιά είναι δυο φορές παιδιά μας, έτσι δεν είναι;

**Σας χαιρετώ με αγάπη όλους!
Καλή Μεγάλη Εβδομάδα!
Βαγγέλης Θ. Κακατσάκης,
δάσκαλος**

«Να σας πούμε το Λάζαρο;»

Σήμεραν έρχεται ο Χριστός, ο επουράνιος Θεός, εν τη πόλει Βηθανία. Μάρθα κλαίει και η Μαρία Λάζαρο τον αδερφό τους, τον γλυκό και καρδιακό τους. Τον μοιρολογούν και λένουν, τον μοιρολογούν και κλαίουν τρεις ημέρες τον θρηνούσαν και τον εμοιρολογούσαν. Την ημέρα την τετάρτη κίνησε ο Χριστός για να 'ρτει και εβγήκεν η Μαρία έξω από τη Βιθανία Δόξα τω Θεώ φωνάζουν και το Λάζαρο ξετάζουν Πες μας, Λάζαρε, τι είδες εις τον Αδη, όπου πήγες; Είδα φόβους, είδα τρόμους, είδα βάσανα και πόνους. Δώστε μου λίγο νεράκι, να ξεπλύνω το φαρμάκι της καρδιάς, των χειλέων και μη με ρωτάτε πλέον...
ΚΑΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΗ!!!

Η γιαγιά μου θυμάται στη Λάρισα το Σάββατο του Λαζάρου τα παιδιά έπαιρναν τα καλάθια τους, τα στόλιζαν με λουλούδια και γύριζαν στα σπίτια τραγουδώντας τα κάλαντα του Λαζάρου.

«Ηρθε ο Λάζαρος ήρθαν τα Βάγια ήρθε των Βαγιών η εβδομάδα. -Ξύπνα Λάζαρε και μην κοιμάσαι ήρθε η μέρα σου και η χαρά σου. -Πού ήσουν Λάζαρε, πού ήσουν κρυμμένος; -Μες στα χάντακα χαντακωμένος...»

Γιάννης Γρηγορομιελάκης

***

Την παραμονή του Λαζάρου στη Φθιώτιδα, οι ελεύθερες κοπέλες του χωριού μάζευαν λουλούδια και στόλιζαν τα καλάθια τους. Τη μέρα του Σαββάτου έβαζαν την καλή επίσημη παραδοσιακή φορεσιά τους και γυρνάγαν από σπίτι σε σπίτι και λέγανε τα κάλαντα: «Ηρθε ο Λάζαρος ήρθαν τα Βάγια...» Δέχονταν κεράσματα όπως γλυκά με τα οποία γέμιζαν τα καλάθια τους και αβγά τα οποία κρατάγαν και τα βάφανε τη Μ. Πέμπτη.

Γιάννης Χαρίσης

***

Στη Ρόδο παλιότερα το Σάββατο του Λαζάρου κανένας γεωργός δεν πήγαινε να εργαστεί στο χωράφι του, γιατί, όπως πίστευαν, ό,τι έπιαναν θα μαραινόταν. Επιτρεπόταν μόνο η συγκέντρωση ξερών κλαδιών για το άναμμα των φούρνων τη Μ. Εβδομάδα για το ψήσιμο των κουλουριών.

Βασίλης Μαρκολέφας

***

Η γιαγιά μου ζει στο Τυμπάκι Ηρακλείου. Τη Μ. Δευτέρα οι νοικοκυρές ετοιμάζουν τα σπίτια τους για τον εορτασμό του Πάσχα. Στα χωριά ασπρίζουν τις αυλές με ασβέστη και βάφουν τις γλάστρες κόκκινες..

Γεωργία Μαστρομανώλη

***

Η γιαγιά μου κατάγεται από το Καβούσι Ιεράπετρας. Τη Μ. Τρίτη έφτιαχναν τα κουλουράκια τους σε διάφορα σχήματα: σαλιγκαράκια, πλεξούδες και κύκλους. Επίσης ζύμωναν ψωμί και το έπλαθαν σε σχήμα κούκλας, ένα για κάθε παιδί. Αυτό συμβόλιζε το Λάζαρο. Τη Μ. Παρασκευή οι νοικοκυρές δεν έκαναν δουλειές και τα παιδιά τραγουδούσαν από πόρτα σε πόρτα τα κάλαντα της Σταύρωσης του Χριστού: «Σήμερα μαύρος ουρανός σήμερα μαύρη μέρα σήμερα όλοι θλιβονται και τα βουνά λυπούνται...»

Ιωσήφ Πενταράκης

Η γιαγιά μου είναι από ένα χωριό της Κοζάνης. Εκεί τη Μ. Τετάρτη 12 ενορίες κάνουν αναπαράσταση του Μυστικού Δείπνου. Οι ενορίες μπαίνουν στον ναό ξυπόλυτοι και φορούν χλαμύδα. Κάθονται 6 δεξιά και 6 αριστερά. Ενώ διαβάζεται το Ευαγγέλιο του Μυστικού Δείπνου ο παπάς κάνει αυτά που διαβάζονται. Πρώτα πλένει και σκουπίζει τα πόδια τους με τη σειρά και αυτοί λένε τα λόγια των μαθητών. Έπειτα μοιράζει το ψωμί και το κρασί σα Σώμα και Αίμα Χριστού, όπως ακούγεται στο Ευαγγέλιο. Οι γυναίκες πηγαίνουν στην εκκλησία ένα πιάτο με αλεύρι και βάζουν πάνω τρία κεράκια που καίνε σε όλο το Μεγάλο Ευχέλαιο. Με αυτό το αλεύρι την άλλη μέρα φτιάχνουν τα πασχαλινά κουλούρια. Το βράδυ κρεμούν έξω από τα σπίτια τους ένα κόκκινο πανί που συμβολίζει το Αίμα του Χριστού. Οσο το κόκκινο πανί είναι κρεμασμένο οι γυναίκες δεν πλένουν ούτε απλώνουν ρούχα, γιατί το θεωρούν κακό σημάδι.

Αριστεά Πολυανίδη

***

Στο Καστέλι το πρωί της Μ. Πέμπτης η γιαγιά μου, μετά την εκκλησία ζύμωνε τις λαμπροκουλούρες. Εφτιαχνε μία μεγάλη στρογγυλή για το σπίτι την οποία στόλιζε φτιάχνοντας λουλουδάκια, πουλιά και στη μέση έβαζε ένα μεγάλο σταυρό από ζύμη. Έπειτα έφτιαχνε από μία για κάθε παιδί και εγγόνι της, για τα κορίτσια σε σχήμα σαλιγκαρού ενώ για τα αγόρια εφτιαχνε από μία κούκλα σε σχήμα πλεξούδας. Σε όλες έβαζε από ένα κόκκινο αβγό.

Ηλίας Σταγάκης

***

Ο παπούς μου λέει ότι η γιορτή του Πάσχα ήταν από τις ομορφότερες παιδικές του αναμνήσεις. Θυμάται λοιπόν ότι τη Μ. Πέμπτη γυναίκες έβαφαν τα κόκκινα αβγά και έπλαθαν τα τσουρέκια ενώ οι κοπέλες γυρνούσαν όλα τα σπίτια του χωριού στον Σταλό χτυπώντας τις πόρτες, για να τους δώσουν άνθη λεμονιάς, για να στολίσουν τον Επιτάφιο.

Νεφέλη Κοκολάκη

***

Η γιαγιά μου κατάγεται από το Κιλκίς. Σε όλη τη διάρκεια της Σαρακοστής οι νέες κοπέλες φτιάχνουν λουλούδια από ύφασμα. Τη Μ. Πέμπτη μαζεύονται και στολίζουν με αυτά τον Επιτάφιο.

Μαριλένα Καρτωνάκη

***

Στη Θράκη τα παιδιά φτιάχνουν ομοίωμα του Ιούδα και το περιφέρουν στα σπίτια, ζητώντας κλαδιά για να τον κάψουν την επόμενη στον Επιτάφιο της Μ. Παρασκευής. Τη Μ. Παρασκευή η πομπή του Επιταφίου σταματά έξω από ένα παρεκκλήσι, όπου εκεί είναι έτοιμη η φωτιά, για να καεί ο Ιούδας. Τη στιγμή που ο ιερέας διαβάζει το σχετικό Ευαγγέλιο, ανάβουν τη φωτιά και καίνε το ομοίωμα. Αργότερα θα πάρουν μια κούφτα από τη στάχτη και θα τη ρίξουν στα μνήματα.

Νικολέτα Κυριακοπούλου

***

Το πρωί της Μ. Παρασκευής συνθηθίζουν να βάζουν τρεις γουλιτσες ξίδι στο στόμα, γιατί οι Εβραίοι εκείνη τη μέρα έβαλαν σε ένα ξύλο ένα πανί με ξίδι και το έδωσαν στο Χριστό να πιει.

Παναγιώτης Γεωργακάκης

Αφορμή

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

yannis.kalo@gmail.com · no14me.blogspot.gr/

Σκοτεινή ύλη

» Blake Crouch (μτφρ. Δημήτρης Αλεξίου, εκδόσεις Διόπτρα)

"Μια υποθετική ιστορία", λέει. "Ένας επιστήμονας, ένας καθηγητής φυσικής, ζει εδώ στο Σικάγο. Δεν είναι υπερβολικά επιτυχημένος όπως ονειρευόταν πάντα, αλλά νιώθει ευτυχισμένος, αρκετά ικανοποιημένος από τη ζωή του και παντρεμένος..." -κοιτάζω τη Ντανιέλα και θυμάμαι πώς την περιέγραφε ο Ράιαν νωρίτερα στη γκαλερί- "... με τη γυναίκα των ονείρων του. Έχουν έναν γιο και μια καλή ζωή. Μια νύχτα, ο άντρας αυτός πηγαίνει σε ένα μπαρ για να συναντήσει έναν παλιό φίλο, έναν φίλο από το κολέγιο, που κέρδισε ένα σημαντικό βραβείο. Στον δρόμο της επιστροφής του κάτι συμβαίνει. Δεν φτάνει ποτέ σπίτι. Πέφτει θύμα απαγωγής. Τα γεγονότα που του συμβαίνουν είναι θολά στο μυαλό του, αλλά όταν τελικά ανακτά πλήρως την πνευματική του διαύγεια βρίσκει σε ένα εργαστήριο στο νότιο Σικάγο και τα πάντα έχουν αλλάξει. Το σπίτι του είναι διαφορετικό. Δεν είναι πια καθηγητής. Δεν είναι παντρεμένος με τη γυναίκα του."

τον υποδέχονται ως τον Τζέισον που έλειπε για πολύ καιρό και επιτέλους γύρισε, είναι εκείνος, του λένε, που το σχεδίασε, εκείνος που αφιέρωσε τη ζωή του στην έρευνα. Ποιος είναι όμως ο πραγματικός κόσμος; Εκείνος ο νέος ή ο προηγούμενος;

Μια κλασική ιστορία απαγωγής; Όχι. Μια κλασική ιστορία "τι θα γινόταν αν"; Όχι. Ο Crouch, με τη βοήθεια της φυσικής και της φαντασίας του, στήνει μια πρωτότυπη ιστορία, ένα θρίλερ δράσης και φιλοσοφικών προεκτάσεων, με ερωτήματα γύρω από την ηθική της επιστήμης. Εξερευνά πεδία τα οποία η θεωρητική φυσική υποψιάζεται και ερευνά τα τελευταία χρόνια, τοποθετώντας όμως ως προτε-

ραιότητα του τη δράση και την καθήλωση του αναγνώστη μέχρι την τελευταία σελίδα. Το αρχικό εύρημα υποστηρίζεται από πλήθος ανατροπών και μικροεξηγήσεων, μια ιστορία που μοιάζει ακραία αλλά κανείς δεν θα μπορούσε να την απορρίψει ως απίθανη.

Αν κάποιος αναζητά τον γλωσσικό πλούτο ή τη λογοτεχνική αρτιότητα σε βιβλία όπως αυτό, τότε μάλλον ψάχνει σε λάθος ράφι. Εδώ τα πάντα υπηρετούν την κεντρική ιδέα και το σασπένς, ακόμα και η γλώσσα, προτάσεις μικρές, συνεχείς διάλογοι και περιγραφές, προωθούν την εξέλιξη της ιστορίας. Είναι όμως η κεντρική ιδέα και η υποστήριξή της, που παίζουν με το μυαλό του αναγνώστη και τον βυθίζουν στην ανάγνωση, εκεί κρύβεται το μυστικό της επιτυχίας τέτοιων βιβλίων, που κάθε άλλο παρά εύκολα στη συγγραφή τους είναι.

Μετά την τριλογία της Πόλης, ο Crouch επιστρέφει με ένα ακόμα πιο φιλόδοξο μυθιστόρημα και τα καταφέρνει περίφημα.

Είσαι ευτυχισμένος με τη ζωή σου; Αυτές είναι οι τελευταίες κουβέντες του απαγωγέα προς τον Τζέισον Ντέσεν. Ύστερα όλα θα αλλάξουν. Ναι, είμαι ευτυχισμένος, θα απαντούσε αν είχε τον χρόνο. Δεν τον είχε όμως.

Είναι η πλέον πρωτότυπη ιστορία απαγωγής που έχω διαβάσει, το αίτημα του απαγωγέα δεν είναι ούτε τα λύτρα, ούτε το ξεκαθάρισμα λογαριασμών. Ο Τζέισον ξυπνά σε έναν άλλον κόσμο, σε ένα υπερμοντέρνο και πλήρως εξοπλισμένο εργαστήριο, εκεί

ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Ολοκλήρωση Παιδικού Θεατρικού Εργαστηρίου

Ολοκληρώνεται στο τέλος Απριλίου, ο 10ος κύκλος μαθημάτων του Παιδικού Θεατρικού Εργαστηρίου, ενός θεσμού που ξεκίνησε το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Κρήτης το Νοέμβριο του 2007.

Στο φετινό Πρόγραμμα Θεατρικής Παιδείας και Δράσης συμμετείχαν 150 παιδιά, ηλικίας από 6 έως 17 ετών, τα οποία έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον και ζήλο για τις γνώσεις που τους παρέχει το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Κρήτης, γύρω από το θέατρο και τη ζωή. Είμαστε περήφανοι για την προσπάθεια τους.

Τα μικρότερα παιδιά, με υπεύθυνη τη Νεκταρία Σαραβελάκη, θα παρουσιάσουν την εργασία τους στο Βενιζέλειο Ωδείο Χανίων το Σάββατο 8 Απριλίου ώρα 09:30-10:30 & 10:30-11:30 (σε ένα ανοικτό μάθημα).

Τα μεγαλύτερα παιδιά με υπεύθυνο τον Λεωνίδα Μανωλικάκη, θα παρουσιάσουν τις εργασίες τους, στο Θέατρο «Δημήτρης Βλυσίδης», σύμφωνα με το ακόλουθο πρόγραμμα:

- «Σκηνο-βάτες» Μ. Δευτέρα 10 και Μ. Τρίτη 11 Απριλίου, ώρα 21:00

- «Η γειτονιά» Τρίτη 18 και Τετάρτη 19 Απριλίου, ώρα 21:00

- «Παγωμένο τριαντάφυλλο» Σάββατο 22 και Κυριακή 23 Απριλίου 2017, ώρα 21:00

- «Όταν οι άλλοι κοιμούνται» Σάββατο 29 και Κυριακή 30 Απριλίου, ώρα 21:00

Η είσοδος είναι ελεύθερη.

ΣΤΟ ΓΙΑΛΙ ΤΖΑΜΙΣΙ

Εκθεση από τους Φίλους της Τέχνης

Οι Φίλοι της Τέχνης εγκαινιάζουν έκθεση ζωγραφικής, αγιογραφίας, γλυπτικής και κεραμικής στο Γιαλί Τζαμισί την Τετάρτη 19 Απριλίου στις 8 μ.μ Η έκθεση θα είναι ανοικτή μέχρι τις 25 Απριλίου, καθημερινά 10.30 π.μ. και 6-11μ.μ.

Βιβλία

Αγώνες κυριών

Λία Ζώτου, Θοδωρής Καραγεωργίου

Εκδόσεις: Ψυχογιός

Κρήτη 1896
Σε ένα νησί που αποζητά την ελευθερία του, η Μυρτώ Θεοτοκά, η αρχοντοπούλα που το χαμόγελό της είναι πιο λαμπερό κι από τον ήλιο, θα χάσει τα πάντα.

Ο πόλεμος θα της στερήσει τον έρωτα και οι άνθρωποι θα της αρπάξουν μέσα από την αγκαλιά ό,τι αγάπησε περισσότερο κι από τον ίδιο της τον εαυτό. Η αγαπημένη της φίλη, η Καλλιόπη, θα αρνηθεί την οικογένειά της και τη θέση που οι άλλοι της έχουν δώσει στην κοινωνία, θα πληγωθεί βαριά και θα προσπαθήσει να αναδυθεί μέσα από τις στάχτες της. Αθήνα 1919

Στις αρχές του εικοστού αιώνα, σε μια εποχή όπου το γυναικείο φύλο δοκιμάζεται σκληρά, οι δύο αδελφικές φίλες, έχοντας για στήριγμα η μία την άλλη, θα αγωνιστούν μέχρι το τέλος για τα αγαπημένα τους πρόσωπα, θα κυνηγήσουν οράματα ταξιδεύοντας σε ολόκληρη την Ευρώπη, θα αναζητήσουν την ευτυχία, θα παλέψουν με πάθος για τα ιδανικά τους, θα αναμετρηθούν με την ίδια τη ζωή!

Γιατί όσο συνεχίζεις να αγωνίζεσαι, η ελπίδα θα παραμένει ζωντανή.

Το χρυσάφι και η κατάρρα της ερήμου

Ιμπραχίμ αλ Κούνι

μετάφραση: Ελένη Καπετανάκη

Εκδόσεις Καστανιώτη

Η αγάπη ανάμεσα στον Ουχαγιάντ, τον νεαρό Τουαρέγκ, και την καθαρόαιμη Μάχρι καμήλα του δεν είναι μόνο μια σχέση αλληλεξάρτησης που εξυπηρετεί την επιβίωση

μέσα στο ερημικό τοπίο. Είναι μια ξεχωριστή σχέση επικοινωνίας και συντροφικότητας. Οι περιπέτειες και οι δοκιμασίες τους διαδέχονται η μία την άλλη, με σκηνικό τη λιβυκή Σαχάρα, την εποχή της εισβολής των Ιταλών στον Βορρά και της εξάπλωσης του λιμού στον Νότιο της χώρας. Οι δυο τους, κυνηγημένοι από τις απρόβλεπτες περιστάσεις και τη φυλή του Ουχαγιάντ, φτάνουν στις σπηλιές του Τζάμπαλ αλ Χασάουνα με τις πετρόμορφες σκηνές κυνηγιού των "αρχαίων αγίων". Ο Ιμπραχίμ αλ Κούνι αφηγείται μοναδικά τη ζωή των Τουαρέγκ, νομάδων της ερήμου, και μας ταξιδεύει στα μεγάλα άδεια τοπία, εκεί όπου η άμμος συναντά τον ορίζοντα για να σχηματίσουν ένα απέραντο κενό, εκεί όπου η έρημος γίνεται η άλλη όψη της πραγματικότητας.

Ένα γαλάζιο απόγευμα

Ειρήνη Νικολάκη - Καλαμάρα

Εκδόσεις: Κέδρος

Ιστορίες ζωής ολοζώντανες, συγκλονιστικές. Βότσαλα που πέφτουν στην ήρεμη επιφάνεια μιας λίμνης, την ταραζουν και, κάτω από το εκτυφλωτικό

φως μιας αμείλικτης αλήθειας, μπορείς να διακρίνεις το βυθό.

Ψυχικές εντάσεις, εύθραυστες ιστορίες, αέναες αναζητήσεις, απατηλά όνειρα, απρόβλεπτες καταλήξεις... Αθέατες πτυχές της ανθρώπινης ύπαρξης, με πανταχού παρούσα την αίσθηση μιας πανίσχυρης μοναξιάς... Εικόνες που εκρήγνυνται και ήχοι μιας μουσικής άλλοτε επιβλητικής και άλλοτε χαμηλότονης, που κάθε φάλτσο είναι ικανό να χαλάσει το ρυθμό της.

Ιστορίες ζωής που ωρίμασαν στο πέρασμα του χρόνου τώρα σφικτοδεμένες συγκατοικούν αρμονικά, κρατούν το νήμα της αφήγησης και γεφυρώνουν απρόσκοπτα το χθες με το σήμερα.

Η καρδιά των πραγμάτων

Γκράχαμ Γκρην

μετάφραση: Μαργαρίτα Ζαχαριάδου

Εκδόσεις: Πόλις

Μέσα στην πνιγηρή ατμόσφαιρα μιας βρετανικής αποικίας, κάπου στις δυτικές ακτές της Αφρικής, μέσα στην αβεβαιότητα του Β' Παγκοσμίου

Πολέμου, μέσα στο νοσηρό κλίμα της κοινωνικής μικροπρέπειας, ο αστυνόμος Χένρι Σκόμπι πασχίζει να διατηρήσει την ηθική του ακεραιότητα. Ο οίκτος και το αίσθημα ευθύνης απέναντι στη Λουίζ, τη σύζυγό του, τον υποχρεώνουν να παραβεί τις αρχές του και να εμπλακεί σε επιλήψιμες δοσοληψίες με τον αινιγματικό σύριο επιχειρηματία Γουαρέφ. Αλλά είναι ο έρωτάς του για μια νέα γυναίκα, την Έλεν, που θα κάνει τον πιστό καθολικό Σκόμπι να υποκύψει στην αμαρτία. Η ηθική του θα τεθεί σε δοκιμασία και, σχεδόν μοιραία, θα οδηγηθεί στη μεγάλη, την τελική αντιπαράθεση με τον ίδιο τον Θεό.

Λίγοι συγγραφείς καταφέρνουν να αναλύσουν με τόση ενάργεια, και ταυτόχρονα με τέτοια πυκνότητα, ζητήματα όπως η αγάπη, ο οίκτος, η προδοσία, η ανοχή, που βρίσκονται στον πυρήνα της ανθρώπινης ύπαρξης. Σύμφωνα με τον ίδιο τον Greene, ο Σκόμπι ενσαρκώνει εκείνη τη θεμελιώδη αντίφαση του πώς "ο οίκτος μπορεί να αποτελεί έκφραση μιας σχεδόν τερατώδους αλαζονείας".

Οι ιατρικές πρακτικές συνοδεύουν τον άνθρωπο από τη στιγμή που έκανε τα πρώτα του βήματα στη γη. Ο δρόμος που ακολούθησε η ιατρική στο πέρασμα του χρόνου, είναι γεμάτος από εκπληκτικές ιστορίες αυτοσχεδιασμού, άγνοιας, απάτης, πάθους ή και λάθους.

ΓΙΑΝΝΗΣ
ΣΤΕΦΑΝΟΓΙΑΝΝΗΣ
M.Sc.

Ιστορία της Ιατρικής: Ένα απίθανο ταξίδι στον χρόνο

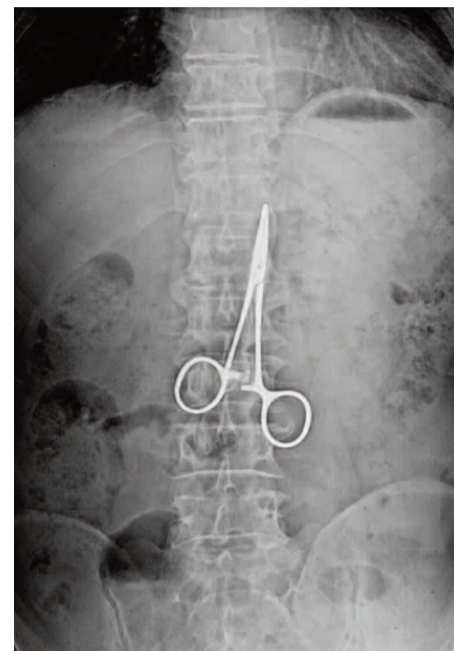
μέρος 21ο

Χειρουργικά εργαλεία που βρέθηκαν στην Πομπηία της Ιταλίας, πόλη που καταστράφηκε ολοσχερώς το 79 μ.Χ. από έκρηξη ηφαιστείου.

Απεικόνιση του 1900 με εκτεταμένες βλάβες στον εγκέφαλο και το πρόσωπο ασθενούς με προχωρημένη σύφιλη, την εποχή που η νόσος δεν ήταν ιάσιμη...

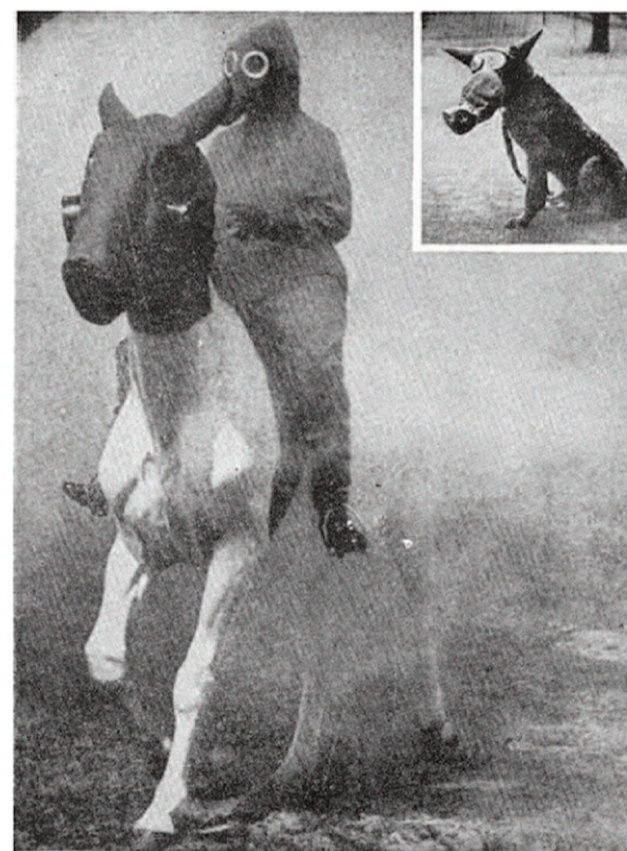
Καθόλου σπάνια ακτινογραφία που απαντάται σε πολλές εκδόσεις, με διαφορετικά σε κάθε περίπτωση χειρουργικά εργαλεία ξεχασμένα στο σώμα του ασθενή...

Εγχειρήσεις και τρυπανισμοί εγκεφάλου σε κρανία προϊστορικών ανθρώπων που βρέθηκαν σε σπηλιές...

“Η βελούδινη γεύση που οι μελλοντικές μπτέρες λατρεύουν”. Τι δεκαετία του 1950 διαφημιζόνταν τσιγάρα για την ευχαρίστηση των εγκύων, με έντεχνη απόκρυψη της καταστροφικής τους επίδρασης στο έμβρυο...

Στον 1ο Παγκόσμιο Πόλεμο (1914-18) έβαζαν αντιασφυξιγόνες μάσκες, για την προστασία από χημικά αέρια των αντιπάλων, όχι μόνο άνθρωποι, αλλά και άλογα και σκυλιά...

“Ο γέρος Ινδιάνος” έζησε στη Μινεσότα των Ηνωμένων Πολιτειών για 137 χρόνια (1785-1922) και έγινε γνωστός ως ο άνθρωπος που δραστηριοποιήθηκε σε 3 διαφορετικούς αιώνες...

Φορητό κιτ χειρουργικών εργαλείων, των μέσων του 19ου αιώνα, που χρησιμοποιούνταν κυρίως για την αντιμετώπιση τραυματιών στα πεδία των μαχών...

Η καρέκλα “ακινητοποίησης και κατευνασμού” (1790) του Dr. Benjamin Rush, που υποστήριζε ότι με την απόλυτη ακινησία εξομαλύνεται η ροή του αίματος στον εγκέφαλο και έτσι αντιμετωπίζεται αποτελεσματικά η ψυχική διαταραχή του ασθενή...

Επιμέλεια:
ΣΑΚΗΣ ΚΟΥΒΑΤΟΣ
info@herb.gr

Βιότοπος - περιγραφή

Μια λατινική ονομασία του βοτάνου είναι *Arium graveolens* (Άπιον το βαρύσομον). Ανήκει στην οικογένεια των σκιαδοφόρων. Το συναντούμε με τις ονομασίες Σέλινο, Αγριοσέλινο, Ημεροσέλινο, Εχειοσέλινο και Κερεβύζι.

Σέλινο

Φυτρώνει σε όλες τις Ηπείρους στις εύκρατες και υποτροπικές περιοχές. Είναι διαιτητικό φυτό το οποίο φτάνει σε ύψος από 30 – 100 εκατοστά και έχει χαρακτηριστική οσμή. Τα φύλλα του είναι πτεροειδή, γυαλιστερά, σκουροπράσινα και μοιάζουν με τα φύλλα του καλλιεργούμενου σέλινου. Τα άνθη του είναι λευκά, σε χαλαρά σκιάδια, μασαλιαία και επάκρια. Τα άνθη είναι ερμαφρόδιτα (έχουν και αρσενικά και θηλυκά όργανα) και γονιμοποιούνται από μύγες και έντομα.

Για την καλλιέργεια του χρειάζεται εύφορο έδαφος και ευήλια έως ημισκιερά μέρη. Καλλιεργείται για ένα χρόνο με σπόρο ή καταβολάδες.

Ιστορικά στοιχεία

Το Σέλινο το εκτιμούσαν πολύ οι αρχαίοι Έλληνες. Γνώριζαν από την εποχή εκείνη τις αντιμεθυστικές του ιδιότητες και για τον λόγο αυτό οι συνδαιτυμόνες στεφάνωναν με σέλινο τα κεφάλια τους ώστε να μην μεθάνε. Το χρησιμοποιούσαν επίσης για να φτιάχνουν τα στεφάνια των νικητών στη Νεμέα και τα Ίσθμια.

Είναι από τα πρώτα αρωματικά βότανα που χρησιμοποιήσε ο άνθρωπος.

Αναγνωρίστηκε στις πινακίδες της Γραμμικής Β. Ο οικισμός του Καστανά (εποχής του σιδήρου) μας παρέχει μαρτυρίες για τη χρήση του. Ο Όμηρος στη Ιλιάδα, μας πληροφορεί ότι με αγριοσέλινο γιάτρεψε ο Αχιλλέας τα πανέμορφα άλογά του. Ήταν γνωστό στην αρχαία Αίγυπτο. Απομεινάρια του βρέθηκαν στον τάφο του Τουταγχαμών (1370 π.Χ.).

Ο Θεόκλιτος το ονομάζει «ζαχαρωμένον σέλινον» ενώ ο Ιπποκράτης συνιστούσε το Σέλινο στους ασθενείς του που είχαν νευρολογικά προβλήματα.

Στη λαϊκή ιατρική το χρησιμοποιούσαν οι χωρικοί εναντίον των ρευματισμών και της αρθρίτιδας. Χρησιμοποιούσαν επίσης το αφέψημα του, μαζί με γάλα γαίδουρας ή αγελάδας για την αντιμετώπιση του πνευμονικού κατάρρου και του βρογχικού άσθματος. Οι γυναίκες στα χωριά παρασκεύαζαν με τα φύλλα και ξύγκι, καταπλάσματα κατά των αποστημάτων των μαστών από γαλακτικές αποφράξεις. Πρόσθετα σε στα καταπλάσματα και κοπανισμένους σπόρους σέλινου και λίγο δυόσμο. Στην περιοχή της Ηπείρου, Μακεδονίας και Θράκης χρησιμοποιούσαν τα κοπανισμένα φύλλα με αλάτι και ξύδι για τη θεραπεία της ψώρας.

Σύγχρονες έρευνες που έγιναν σε Γερμανία και

Κίνα, αναφέρουν ότι τα αιθέρια έλαια που περιέχουν οι σπόροι του Σέλινου ασκούν ισχυρή πρεμιστική δράση στο κεντρικό νευρικό σύστημα.

Ο Κασσιανός Βάσσος στα «Γεωπονικά» του, τονίζει ότι «το σέλινο όταν τρώγεται κάνει τις γυναίκες πιο φιλήδονες». Οι αφροδισιακές ιδιότητες όμως που του έχουν αποδώσει - επειδή περιέχει ανδροστερόνη (στεροειδές που υπάρχει σε άνδρες και γυναίκες και το οποίο είναι η πρώτη θηλαστική φερομόνη που αναγνωρίστηκε - είναι μάλλον αμφισβητήσιμες.

Συστατικά - χαρακτήρας

Το Σέλινο έχει οσμή αρωματική, γεύση δγκτική και τα συστατικά είναι περίπου όμοια με του καλλιεργούμενου. Περιέχει αιθέριο έλαιο με λεμονίνη και απιόλη, φλαβονοειδή γλυκοσίδια, μία φουρανοκουμαρίνη (βεργαπτενίνη), απιόλη, ελαϊώδη ρητίνη, μέταλλα (νιτρικό κάλιο σε σημαντική ποσότητα και υδροχλωρικό κάλιο), βιταμίνη Β, C και Ε. Ιδιαίτερα η ρίζα περιέχει χολίνη, άμυλο και φυτικές κόλλες.

Ανθιση - χρησιμοποιούμενα μέρη - συλλογή

Τα άνθη του βγαίνουν από Ιούλιο μέχρι Σεπτέμβριο. Χρησιμοποιούνται τα φύλλα, οι ρίζες και οι σπόροι. Οι ρίζες πρέπει να συλλέγονται τον δεύτερο χρόνο, γιατί είναι πλουσιότερες σε θεραπευτικά συστατικά από τις ρίζες του πρώτου χρόνου. Με την αποξήρανση χάνουν τη βαριά οσμή. Τα φύλλα χρησιμοποιούνται νωπά ενώ οι σπόροι πάντοτε ώριμοι. Οι σπόροι ωριμάζουν Αύγουστο και Σεπτέμβριο.

Τα φύλλα, ο βολβός και οι σπόροι είναι ιδιαίτερα πικάντικα και ελαφρώς γλυκά. Στο εμπόριο διατίθεται και αλάτι (από φύλλα ή σπόρους), ολόκληροι βολβοί, καθώς και φύλλα ή κομμάτια της σελινόριζας. Για σούπες αφήνουμε τα φύλλα και τους βολβούς ολόκληρα να μαγειρευτούν μαζί με το φαγητό. Για μπαχαρικά μίγματα λιανίζουμε τα αποξηραμένα φύλλα ή αλέθουμε τους σπόρους. Σαν μπαχαρικό το χρησιμοποιούμε για ζωμούς κρέατος, σάλτσες για κρέας, φαγητά κατσαρόλας και σούπες. Η σελινόριζα μπορεί να μαγειρευτεί και να καταναλωθεί ως λαχανικό ή σαλατικό.

Θεραπευτικές ιδιότητες και ενδείξεις

Το βότανο είναι διουρητικό, διαλυτικό, αποχρεμπτικό, τονωτικό, διεγερτικό, άφυσο, αντι-

ρευματικό, καθαρτικό, ορεκτικό, εμμηναγωγό και αντιπυρετικό.

Επιδρά στα νεφρά και την ουροδόχο κύστη. Οι σπόροι του έχουν δράση αντιρρευματική, διουρητική, άφυση και πρεμιστική. Τους χρησιμοποιούμε για θεραπεία ρευματισμών, αρθρίτιδας και ουρικής αρθρίτιδας. Είναι ευεργετικοί στη ρευματοειδή αρθρίτιδα, όταν συνδέεται με κατάθλιψη. Λόγω της διουρητικής τους δράσης βοηθά στις ρευματικές καταστάσεις αλλά χρησιμοποιούνται επίσης σαν αντισπασμικό του ουροποιητικού συστήματος, κυρίως λόγω της απιόλης που περιέχεται στο πτητικό έλαιο. Ο χυμός των φύ-

λων θεωρείται άριστο φάρμακο για γαργαρισμούς.

Στην ομοιοπαθητική χρησιμοποιούν ένα βάμμα που εξάγεται από τους ώριμους σπόρους, εναντίον της κατακράτησης ούρων και της αρθρίτιδας.

Παρασκευή και δοσολογία

Το αφέψημα των ριζών παρασκευάζεται σε αναλογία 30-60 γραμμάρια για ένα λίτρο νερό (για εσωτερική χρήση) και 50 -100 γραμμάρια για ένα λίτρο νερό (για εξωτερική χρήση). Το αφέψημα των σπόρων γίνεται βράζοντας για ένα λεπτό ένα κουταλάκι του τσαγιού με σπόρους σε ένα ποτήρι νερό. Στη συνέχεια σβήνουμε τη φωτιά και το σκεπάζουμε για 30 λεπτά. Σουρώνουμε και πίνουμε μισό ποτήρι, τρεις φορές την ημέρα πριν το φαγητό.

Προφυλάξεις

Οι σπόροι που πουλιούνται για καλλιέργεια μπορεί να είναι εμποτισμένοι με φυτοφάρμακα και καλό είναι να μην τους χρησιμοποιούμε για φαρμακευτικούς λόγους.

Το βότανο προκαλεί συσπάσεις στη μήτρα και έχει αναφερθεί ότι προκαλεί αποβολή στα ζώα. Γενικά καλό είναι αποφεύγουμε τη φαρμακευτική του χρήση (το έλαιο και τις μεγάλες δόσεις των σπόρων) κατά τη διάρκεια της κύησης. Η μπερκαπτενίνη που περιέχουν οι σπόροι μπορεί να αυξήσει την φωτοευαισθησία και δεν χρησιμοποιούμε το αιθέριο έλαιο εξωτερικά σε δυνατό ήλιο.

